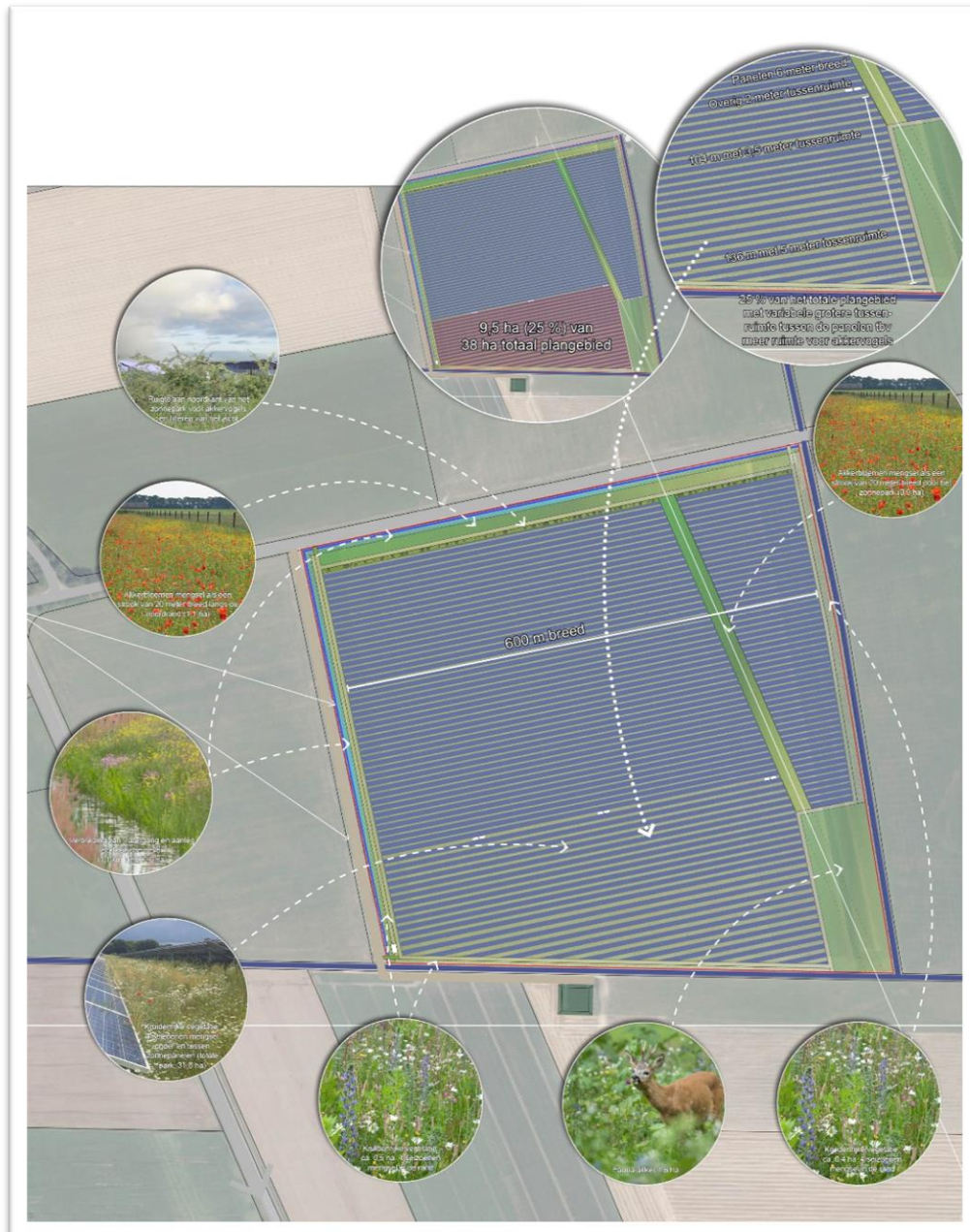
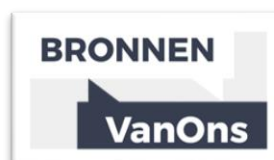

Project- en participatieplan Zonnepark Noordbroek

Een initiatief van familie Ten Have, coöperatie Duurzaam Menterwolde U.A., coöperatieve ontwikkelaar Bronnen VanOns en duurzaam energiebedrijf Pure Energie

18 januari 2022

Inhoud

Inleiding	3
Kerngegevens van Zonnepark Noordbroek.....	4
Initiatiefnemers	5
Rolverdeling tussen initiatiefnemers	7
Wat draagt Zonnepark Noordbroek bij aan Midden-Groningen?.....	8
Participatie en communicatie	10
Lokaal eigenaarschap en omgevingsfonds	26
Behoud van het open landschap	29
Volledig passend binnen beleid van Midden-Groningen	34
Bijlagen	39

Inleiding

Concreet plan met veel ruimte voor participatie

Familie Ten Have, coöperatie Duurzaam Menterwolde U.A., coöperatieve ontwikkelaar Bronnen VanOns en duurzaam energiebedrijf Pure Energie hebben een concreet plan voor een zonnepark nabij Noordbroek, in de gemeente Midden-Groningen. Dit project- en participatieplan geeft informatie over het initiatief, hoe de initiatiefnemers dit in overleg met de omgeving realiseren en hoe er in het plan veel aandacht is voor de versterking van het landschap en de biodiversiteit. Verder schetst dit plan hoe de omgeving financieel participeert in het zonnepark.

Plan ten behoeve van vooroverleg

Dit plan dienen de initiatiefnemers in bij de gemeente Midden-Groningen in het kader van een verzoek om een planologische principe-uitspraak (principeverzoek, verzoek om vooroverleg), conform de beschreven procedure voor zonneparken van meer dan vijf hectare in het Beleid zonneparken in Midden-Groningen (vastgesteld op 28 november 2019). Volgens de initiatiefnemers voldoet Zonnepark Noordbroek geheel aan de kaders van dit beleid.

De formele indiener van dit plan is de project-B.V.: Pure Energie ZP Noordbroek B.V. Als Zonnepark Noordbroek verder kan met de procedure en een omgevingsvergunning kan aanvragen, wordt dit de B.V. die de omgevingsvergunning voor het zonnepark aanvraagt en wordt dit de exploitatie-B.V. Middels een samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen Bronnen VanOns en Pure Energie en een SOK tussen Bronnen VanOns en Duurzaam Menterwolde is geborgd dat Duurzaam Menterwolde 50 procent van de aandelen van deze project-B.V. in eigendom krijgt en daarmee voor 50 procent eigenaar wordt van het zonnepark. In het plan wordt verder voor de leesbaarheid en herkenbaarheid gesproken over Familie Ten Have, Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie als initiatiefnemers, maar formeel is dus Pure Energie ZP Noordbroek B.V. de indiener van dit verzoek, vergunningaanvrager, vergunninghouder en exploitant.

Klaar om omgevingsvergunning aan te vragen

Om het zonnepark te kunnen realiseren, is een omgevingsvergunning nodig. De initiatiefnemers staan klaar om deze vergunning aan te vragen. De omgeving (omwonenden, maatschappelijke organisaties, bedrijven) van het zonnepark is nauw betrokken bij de totstandkoming van dit concrete plan. Deze betrokkenheid van de omgeving loopt door tot in de realisatie en exploitatie van het zonnepark.

Betrokkenheid vergroot binding tussen omgeving en zonnepark

De initiatiefnemers vinden het belangrijk dat de omgeving nauw is betrokken bij het zonnepark, zowel in het proces als financieel. Een zonnepark is namelijk een verandering in de woon- en leefomgeving van omwonenden, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De initiatiefnemers beseffen dat de omgeving deze verandering beter kan accepteren als er betrokkenheid is bij de planvorming en er financiële meerwaarde is voor de omgeving. Dat vergroot de verbinding met het zonnepark waardoor minder mensen het als een gebiedsvreemde ontwikkeling ervaren.

Kerngegevens van Zonnepark Noordbroek

Locatie

Het plangebied van Zonnepark Noordbroek bestaat uit enkele aaneengesloten agrarische percelen aan de Pastorieweg, ten oosten van het dorp Noordbroek in de gemeente Midden-Groningen. Het projectgebied is kadastraal bekend als gemeente Noordbroek sectie I, nummers 1194, 1196, 1198, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403 en 1404. Op onderstaande plattegrond is de locatie van het zonnepark met het oranje vlak aangegeven (*tekst loopt door onder de plattegrond*).

Het plangebied van Zonnepark Noordbroek is aangegeven met het oranje vlak.

Omvang

Het totale plangebied is circa 38 hectare groot. Boven 42 procent van het plangebied komen geen zonnepanelen. Dit deel van het plangebied is bestemd voor landschappelijke en natuurlijke elementen. Het landschappelijk inrichtingsplan - dat verderop in dit plan wordt toegelicht en als bijlage aan dit plan is toegevoegd – beschrijft gedetailleerd welke elementen dat zijn.

Productie

De verwachte productie van Zonnepark Noordbroek is circa 50.000.000 kilowattuur (kWh) per jaar. Het totale elektriciteitsgebruik in de gemeente Midden-Groningen was in 2019 ruim 672.000.000 kWh. Als het zonnepark 50.000.000 kWh per jaar opwekt, wordt daarmee circa zeven procent van het totale elektriciteitsverbruik in de gemeente Midden-Groningen duurzaam opgewekt.

Projectwebsite

Op de website www.zonneparknoordbroek.nl staat tevens meer informatie over het zonnepark.

Initiatiefnemers

50 procent lokaal eigenaarschap door samenwerking

Er is een formele samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen Bronnen VanOns en Pure Energie, en een SOK tussen Bronnen VanOns en lokale coöperatie Duurzaam Menterwolde U.A. Beide overeenkomsten zijn als bijlage toegevoegd aan dit project- en participatieplan. Het resultaat van deze overeenkomsten is dat Duurzaam Menterwolde en Pure Energie beide 50 procent van het zonnepark in eigendom krijgen. Daardoor is er sprake van 50 procent lokaal coöperatief eigendom in Zonnepark Noordbroek. Via Duurzaam Menterwolde komt daarmee de helft van de inkomsten van het zonnepark beschikbaar voor de lokale gemeenschap. Hieronder stellen de initiatiefnemers zich nader voor. Verderop in dit plan wordt meer toegelicht over het lokaal eigenaarschap en de gelden die beschikbaar komen voor de lokale gemeenschap.

Familie Ten Have

Het plan voor het zonnepark is een idee van familie Ten Have. Familie Ten Have heeft een

akkerbouwbedrijf en de zorgboerderij Fenna Heerd in Noordbroek. Net als hun omgeving hebben zij direct te maken met de gevolgen van de aardgaswinning en staan zij achter het besluit van het kabinet om de gaswinning in Groningen af te bouwen en uiteindelijk te stoppen. Om dit daadwerkelijk te kunnen realiseren, zijn zij van mening dat zij ook in hun eigen omgeving moeten kijken naar alternatieve bronnen van energie, zoals zonne-

energie. Dit doen zij al met zonnepanelen op de eigen daken, maar zij hebben nu ook het plan opgevat om zonnepanelen te plaatsen op een van hun percelen langs de Pastorieweg. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat het zonnepark moet bijdragen aan de natuur en meerwaarde heeft voor hun eigen dorp Noordbroek.

Daarnaast heeft de familie Ten Have geen opvolging in hun akkerbouwbedrijf. Door de komst van het zonnepark hopen zij een generatie te kunnen overbruggen, zodat hun kleinkinderen straks de keuze hebben om het boerenbedrijf voort te zetten. Daarom is het voor de familie Ten Have belangrijk dat het zonnepark een tijdelijke activiteit is, want het doel is de grond weer beschikbaar te krijgen voor landbouw. Dit is dan ook een belangrijk onderdeel van het plan.

www.fennaheerd.nl

Duurzaam Menterwolde U.A.

Duurzaam Menterwolde U.A. is een lokale energiecoöperatie in de gemeente Midden-Groningen, die zich met eigen projecten inzet voor de verduurzaming van de energievoorziening en voor het terugdringen van de uitstoot van CO₂ (broeikasgas) in de regio. Ook gaan zij samenwerkingsverbanden aan met andere initiatiefnemers voor de ontwikkeling en uitvoering van duurzame projecten, waarbij zij nadrukkelijk streven naar minimaal 50 procent lokaal eigendom.

Duurzaam Menterwolde is ervan overtuigd dat de lokale energietransitie alleen kan slagen als inwoners zijn betrokken bij lokale, duurzame projecten. De inkomsten die Duurzaam Menterwolde heeft uit de verschillende energieprojecten van de coöperatie – zoals meerdere zonnedaken -, worden zoveel mogelijk weer ingezet in de lokale gemeenschap om bij te dragen aan verduurzaming en leefbaarheid. Waaraan de gelden worden besteed, bespreekt Duurzaam

Menterwolde met de lokale gemeenschap. Zo kunnen inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven hiervoor voorstellen doen bij de coöperatie.

www.duurzaammenterwolde.nl

Bronnen VanOns

Bronnen VanOns is een coöperatieve ontwikkelaar die zorgt dat de lokale bewoners (particulieren en bedrijven) weer zeggenschap krijgen over waar en hoe duurzame energie wordt geproduceerd.

Bronnen VanOns wil dat minimaal 50 procent van de duurzame energieproductie op land in handen komt van de lokale inwoners (particulieren en bedrijven) door hen mede-eigenaar te maken (zoals ook in het landelijke Klimaatakkoord staat).

Dat kan bijvoorbeeld door een lokale energievoopdratie op te richten. Zo praten, denken en beslissen omwonenden vanaf dag één mee over de grootte van het park, de locatie en de inpassing in het landschap. En blijven de opbrengsten in de regio en kunnen weer besteed worden aan nieuwe duurzaamheids- en/of leefbaarheids-projecten. Bijvoorbeeld het aardgasvrij maken van een dorp/wijk of het verlagen van de energierekening (in samenwerking met Energie VanOns). Bronnen VanOns helpt de lokale energievoopdratie Duurzaam Menterwolde bij de ontwikkeling en bouw van Zonnepark Noordbroek.

www.bronnen.vanons.org

Pure Energie

Pure Energie is een duurzaam energiebedrijf, gevestigd in Enschede. Al 25 jaar werkt het bedrijf aan de verduurzaming van Nederland door eigen windmolens en zonneparken te realiseren. Iedereen, zowel particulier als bedrijf, kan de groene stroom uit deze windmolens en zonneparken afnemen door klant te worden van Pure Energie. Zo heeft Pure Energie kennis van alle facetten: van locatieonderzoek, planologische procedure en omgevingsproces tot bouw en beheer van de windmolens en zonneparken en het leveren van de groene stroom. Verder levert Pure Energie zonnepanelen aan bedrijven en particulieren.

Pure Energie levert klanten alleen de stroom die het zelf opwekt met de eigen windmolens en zonneparken die alleen in Nederland staan. Daarom is Pure Energie al jaren achter elkaar uitgeroepen tot groenste energieleverancier van Nederland in een onderzoek van de Consumentenbond, WISE, Greenpeace en Natuur & Milieu.

Conform het streven uit het landelijke Klimaatakkoord met betrekking tot lokaal eigendom werkt Pure Energie in de ontwikkeling van nieuwe wind- en zonneparken vrijwel altijd samen met een lokale energievoopdratie of andere entiteit waarin de omgeving is vertegenwoordigd. Op deze wijze kan de omgeving mede-eigenaar worden van het wind- of zonnepark. Bij Zonnepark Noordbroek is dat concreet ingevuld door de gelijkwaardige samenwerking met Duurzaam Menterwolde en Bronnen VanOns.

Pure Energie gelooft in de samenwerking met de omgeving van nieuwe wind- en zonneparken, zodat de omgeving hierbij betrokken is. Daardoor ontstaan zorgvuldigere plannen, omdat de omgeving en Pure Energie elkaars kwaliteiten en kennis combineren.

<https://pure-energie.nl/zon-en-wind/>

Rolverdeling tussen initiatiefnemers

Samen investeren en samen eigenaar

In de samenwerkingsovereenkomsten tussen Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie staat welke rolverdeling is afgesproken, wat iedere partij toevoegt aan het project en wat de rechten en plichten van de initiatiefnemers zijn in de ontwikkeling van het zonnepark.

Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie investeren gezamenlijk en worden samen eigenaar van het zonnepark. Van de benodigde investeringen die nodig zijn voorafgaand aan de realisatie wordt 50 procent opgebracht door Bronnen VanOns en 50 procent door Pure Energie. Bronnen VanOns doet dit ten behoeve van Duurzaam Menterwolde, omdat Bronnen VanOns beter dan Duurzaam Menterwolde in staat is deze investeringen te dragen. Rond het moment van realisatie gaat het 50 procent-deel van Bronnen VanOns over naar Duurzaam Menterwolde zodat de helft van het zonnepark dan in eigendom is van de lokale energiecoöperatie. Dit is een samenwerking die in het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen als optie wordt genoemd om lokaal eigenaarschap mogelijk te maken. Hierdoor komt 50 procent van het zonnepark in lokaal eigenaarschap – conform het streven in het Klimaatakkoord¹ en het gemeentelijk beleid.

Benutten van elkaars kennis en expertise

Familie Ten Have, Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie schatten elkaars kennis en expertise op waarde in en werken zodanig samen dat deze verschillende kwaliteiten worden samengebracht om te komen tot een zo zorgvuldig mogelijk plan.

Familie Ten Have en Duurzaam Menterwolde hebben de lokale kennis, kennen omwonenden, kennen lokale maatschappelijke organisaties, weten wat er speelt in de omgeving en beseffen wat pijnpunten en kansen zijn in de omgeving. Duurzaam Menterwolde is als ledenorganisatie de brug tussen omgeving en zonnepark: via de coöperatie kan de omgeving rechtstreeks betrokken zijn.

Bronnen VanOns ondersteunt Duurzaam Menterwolde met middelen, kennis en menskracht in dit voor de lokale coöperatie grote zonneproject. Daarnaast heeft Bronnen VanOns met name op regionaal en provinciaal niveau een relevant netwerk en heeft kennis van het zorgvuldig ontwikkelen van dergelijke duurzame energieprojecten.

Pure Energie brengt expertise in die benodigd is bij het ontwikkelen van een dergelijk groot energieproject. Denk aan technische en financiële kennis, en ervaring met ruimtelijke procedures. Die kennis draagt eraan bij dat de risico's tot en met realisatie verantwoord blijven en er een plan ontstaat dat naast rekening houdend met de omgeving, ook financieel, technisch en juridisch zorgvuldig is. Zo zorgt de samenwerking tussen Familie Ten Have, Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie voor een gedegen project waarin zoveel mogelijk belangen meewegen.

Verhouding tussen grondeigenaar en exploitanten van het zonnepark

De familie Ten Have is de grondeigenaar van het perceel waarop het zonnepark is beoogd. Door middel van een opstalovereenkomst tussen de familie Ten Have en de andere initiatiefnemers is geborgd dat Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie mogen beschikken over de gronden ten behoeve van dit zonnepark. Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie nemen het voortouw in het ontwikkelen van het plan, het aanvragen en verkrijgen van de omgevingsvergunning, de investeringen, het realiseren en exploiteren van het zonnepark. De familie Ten Have is wel uit intrinsieke motivatie nauw bij de planvorming en realisatie betrokken. De grond blijft in eigendom van de familie Ten Have.

¹ <https://www.klimaatakkoord.nl/>

Wat draagt Zonnepark Noordbroek bij aan Midden-Groningen?

Zonnepark Noordbroek draagt op verschillende manieren bij aan Midden-Groningen.

1. Forse bijdrage aan gemeentelijke doelstelling duurzame energie

De gemeente Midden-Groningen wil de overstap naar duurzame energiebronnen maken. Grootschalige zonne-energie is een van de bronnen die de gemeente daarvoor wil inzetten. In de gemeentelijke Duurzaamheidsvisie is de stip op de horizon 2030. Het jaar 2030 valt samen

met landelijke en regionale doelstellingen en afspraken. Zo wordt in 2030 de winning van het Groningse aardgas volledig stopgezet, moet volgens de klimaatwet in Nederland 49 procent minder CO₂ uitgestoten worden, mag er geen elektriciteit meer worden opgewekt met kolencentrales en moet 70 procent van alle elektriciteit in Nederland uit hernieuwbare bronnen komen.

In 2030 wil de gemeente de CO₂-uitstoot in de gemeente met 55 procent hebben teruggebracht.

Om dat doel te bereiken, wil Midden-Groningen onder andere de duurzame energieproductie vergroten met als streven 25 procent duurzame energie geproduceerd binnen de gemeente in 2030.

Veel duurzame elektriciteit

Circa 50.000.000 kWh per jaar.

Circa 8,5 procent van huidige elektriciteitsgebruik in de gehele gemeente Midden-Groningen.

Zonnepark Noordbroek draagt substantieel bij aan deze doelstelling van Midden-Groningen.

Uitgaande van het huidige plan wekt Zonnepark Noordbroek naar verwachting circa 50.000.000 kWh per jaar op. In de gehele gemeente Midden-Groningen werd in 2020 ruim 588.000.000 kWh gebruikt. Met een opbrengst van circa 50.000.000 kWh kan Zonnepark Noordbroek circa 8,5 procent van het totale huidige elektriciteitsverbruik in de gemeente Midden-Groningen opwekken.

2. Versterking van sociale samenhang

Een zonnepark is zeer geschikt voor financiële participatie van de omgeving en via Duurzaam Menterwolde is daar in Zonnepark Noordbroek veel ruimte voor. Duurzaam Menterwolde wordt voor 50 procent mede-eigenaar- en -exploitant van het zonnepark. Dit betekent dat ook de helft van de inkomsten van het zonnepark via Duurzaam Menterwolde direct beschikbaar is voor de lokale samenleving. Duurzaam Menterwolde wil deze inkomsten inzetten om de duurzaamheid en leefbaarheid in met name Noordbroek en omgeving te vergroten. Waaraan deze gelden worden besteed, bespreekt Duurzaam Menterwolde met de lokale gemeenschap en de lokale gemeenschap kan hier voorstellen voor indienen bij Duurzaam Menterwolde.

Naast het lokaal eigendom komt er een omgevingsfonds dat wordt gevoed met een deel van de opbrengsten van het volledige zonnepark. Waaraan dit wordt besteed, ligt nog open. De initiatiefnemers hebben als insteek dat de omgeving grotendeels zelf kan bepalen hoe het omgevingsfonds wordt beheerd en waaraan het wordt besteed. Het kan bijvoorbeeld gebruikt worden als bijdrage voor de aanleg van glasvezel, het verduurzamen van het dorpshuis of het organiseren van sociale activiteiten. We voeren hierover graag het gesprek met de omgeving; inwoners, maar ook zeker maatschappelijke organisaties.

3. Samenwerking

Samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheid is onontbeerlijk om de transitie naar een duurzame energievoorziening te laten slagen. Dat is nodig bij

het vaststellen van beleid, maar ook zeker om concrete projecten zoals een zonnepark te kunnen realiseren. Familie Ten Have, Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie nodigen daarom vanaf het eerste begin van de planontwikkeling iedereen in de omgeving uit om hierbij betrokken te zijn, om het initiatief samen te realiseren.

Op deze manier kan het zonnepark ook een leerproces zijn voor Familie Ten Have, Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns, Pure Energie, de omgeving en de gemeente Midden-Groningen. Hoe

pakken we grootschalige energieprojecten aan? Wat werkt wel en wat niet? Hoe worden alle relevante stakeholders bij het initiatief betrokken? Bij wie of wat ligt welke verantwoordelijkheid?

Participatie en communicatie

Inleiding

Familie Ten Have, Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie hechten er grote waarde aan dat de omgeving betrokken is bij Zonnepark Noordbroek, zowel in de ontwikkeling, bouw als exploitatie van het project. In dit hoofdstuk beschrijven de initiatiefnemers wie en op welke wijze tot nu toe zijn betrokken bij het initiatief en hoe de omgeving in het verdere verloop (vergunningsprocedure, bouw en exploitatie) betrokken blijft. Dit is conform het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen waarin de gemeente als voorwaarde stelt dat er een participatieplan wordt ingediend waaruit blijkt hoe omwonenden en andere belanghebbenden zijn betrokken. De initiatiefnemers hebben veel inspanningen geleverd om de omgeving erbij te betrekken, met concrete resultaten.

Stakeholdersanalyse

Voordat de planontwikkeling van Zonnepark Noordbroek begon, analyseerden de initiatiefnemers eerst welke stakeholders in de omgeving aanwezig of actief zijn, schatten zij in in welke mate de stakeholders belanghebbend zijn en schatten in of de stakeholders betrokken moeten of willen zijn bij dit zonnepark. Daaruit ontstond de volgende stakeholdersanalyse:

- Omwonenden
Omwonenden binnen twee kilometer van het zonnepark (alle adressen)
- Georganiseerde bewonersgroepen
Dorpsadviesraad Noordbroek
Groninger Dorpen
Servicepunt Lokale energie voorwaarts
Dorpenalliantie Oost-Groningen
Stichting 'Stop zonnecollectoren'
Tegenwind N33
Windcollectief N33
Vereniging Dorpsbelangen 'Siddeburen Vooruit'
Vereniging Dorpsbelangen Schildwolde
Vereniging Dorpsbelangen Hellum
Vereniging Dorpsbelangen Froombosch
Dorpsvereniging Slochteren
Buurt- en dorpsvereniging De Schrijvershoek
Dorpsraad Zuidbroek
- Individuele ondernemers en ondernemersverenigingen
LTO Noord
Biologische boerderijwinkel Arkema
Thuishuis Oh Gut Oh Grut!
Boerderijcafé Mausel
Van Adrichem
Nederlands Strijkijzer-museum
De Fruitgaard
The land of Now
Firma P.S.M. van der Geest
Bunnik Landb. & Onroerend Goed Exploit. B.V.
Woldgras
Ondernemerskring Midden-Groningen

Vereniging Ondernemers Belangen Midden Groningen
Ondernemersvereniging Siddeburen-Schildmeergebied
Ondernemersvereniging Noordbroek
Ondernemersvereniging Schildwolde
Ondernemersvereniging Slochteren

- Lokale verenigingen en stichtingen
Uit de analyse blijkt dat binnen de directe invloedssfeer van het zonnepark geen sportverenigingen, evenementenorganisatoren of andere stichtingen of verenigingen zijn gevestigd.
- Sociaal maatschappelijke instellingen
Woningcorporatie Stichting Avondzon en Woningstichting Groninger Huis hebben woningen in de kern Noordbroek, maar deze liggen niet binnen de directe invloedssfeer van het zonnepark.
- Onderwijsinstellingen
In het dorp Noordbroek is gevestigd de Inspecteur Amerikaschool, maar deze school ligt niet binnen de directe invloedssfeer van het zonnepark.
- Archeologische instellingen
Historische kring Menterwolde
Stichting behoud karakteristieke dorpsgezichten Menterwolde
Bie t Schildt
Geologisch en archeologisch Streekmuseum Slochteren e.o.
- Natuur - en milieuorganisaties
Groningse Natuur- en Milieufederatie (vertegenwoordigt vijftig organisaties die zich inzetten voor natuur, landschap, milieu en klimaatbeleid in de provincie Groningen)
Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels
Avifauna Groningen
Bond Heemschut Groningen
IVN Groningen
KNNV afdeling Oost-Groningen
Landschapsbeheer Groningen
Milieudefensie Groningen
Natuurmonumenten regio Noord
Nederlandse Bijenhoudersvereniging (NBV) afdeling Groningen
Op Goede Grond
Stichting Het Groninger Landschap
Stichting Landschap Oldambt
- Provinciale en lokale media
Dagblad van het Noorden
RTV Noord
Groningerkrant.nl
Middengroninger.nl
't Bokkeblad
De Regiokrant
De Koerier
Menterwolde.info

Veldpost

- Netwerkbeheerder
Enexis
- Waterbedrijf, waterschap en Rijkswaterstaat
Waterbedrijf Groningen
Waterschap Hunze en Aa's
Rijkswaterstaat
- Gemeente Midden-Groningen
Verantwoordelijk wethouder
College van B&W
Gemeenteraad
Ambtelijke organisatie
- Buurgemeenten:
Gemeente Eemsdelta (voorheen de gemeenten Appingedam, Delfzijl en Loppersum)
Gemeente Groningen
Gemeente Oldambt
Gemeente Veendam
- Regionale samenwerkingsverbanden
Nationaal Programma Groningen
RES Groningen
- Provincie Groningen
Verantwoordelijke gedeputeerde
Gedeputeerde Staten
Provinciale Staten
- Rijksoverheid
Ministerie Economische Zaken & Klimaat
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

Per categorie stakeholders is ingeschat in hoeverre zij belanghebbend zijn en dus betrokken willen of moeten zijn bij de planvorming van Zonnepark Noordbroek. Dat staat hieronder weergegeven:

- Omwonenden
Omwonenden zijn een zeer belangrijke doelgroep als het gaat om communicatie en participatie. Hoewel een zonnepark weinig tot geen hindereffecten zoals geluid veroorzaakt, verandert hun leefomgeving wel door de komst van het zonnepark. Het is daarom belangrijk dat omwonenden in elk geval vanaf het allereerste begin goed worden geïnformeerd, zodat ze weten wat het plan is, hoe het zich ontwikkelt en wat er wordt gerealiseerd. Maar het beste is dat omwonenden vanaf het begin actief meedenken over het plan en hierop invloed hebben. Daarom zijn alle adressen binnen twee kilometer van het zonnepark in kaart gebracht en zijn en worden zij uitgenodigd om hierbij betrokken te zijn. Dit gaat in totaal om 782 adressen. Binnen deze groep omwonenden is met name aandacht voor omwonenden die – ondanks de relatief grote afstanden tussen hun woningen en het zonnepark - als direct omwonenden worden gezien. Zij worden immers het directst geconfronteerd met het zonnepark. Het voornaamste issue voor omwonenden zal zijn in welke mate zij eventueel

De dertien adressen die als direct omwonenden worden beschouwd, zijn de volgende (op onderstaande plattegrond aangegeven binnen de drie rode cirkels met het oranje vlak dat het plangebied aanduidt):

- Pastorieweg 6
- Pastorieweg 10
- Pastorieweg 3A
- Pastorieweg 14
- Hamrik 8
- Hamrik 3
- Hamrik 4
- Hamrik 6
- Korengarst 2
- Korengarst 4
- Korengarst 6
- Korengarst 8
- Korengarst 12

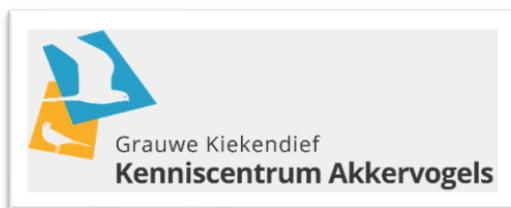
- 13

- Archeologische instellingen

In de planvorming wordt al rekening gehouden met de archeologie (zie het landschappelijk inrichtingsplan), net als bijvoorbeeld met de historische verkaveling in het gebied. In de ontwikkelfase speelt dit verder naar verwachting geen grote rol. In de bouwfase kan het belang voor deze instellingen mogelijk toenemen, bijvoorbeeld als er (onverwachte) archeologische vondsten in de bodem worden gedaan.

- Natuur - en milieuorganisaties

Er zijn meerdere organisaties op het gebied van natuur, landschap en landbouw actief in de gemeente Midden-Groningen of op provinciaal niveau. Zij hebben binding met het plangebied, natuur of landschap in de regio in het algemeen, duurzame energie in het algemeen of grondgebonden zonneparken in het bijzonder. Betrokkenheid van dergelijke organisaties bij de planvorming is daarom wenselijk. Door in een vroeg stadium te horen wat hun wensen, vragen of suggesties zijn, kan daar in het plan mogelijk rekening mee worden

gehouden. Ook kan hun kennis (van het gebied zelf, van landschapselementen of natuur) bijdragen aan een beter en zorgvuldiger plan. De voornaamste issues voor deze organisaties zijn het effect van het zonnepark op het landschap, de natuur en de landbouw en hoe eventueel negatieve effecten te beperken zijn en hoe het zonnepark juist positieve effecten kan hebben. Met name Grauwe Kiekendief –

Kenniscentrum Akkervogels is voor dit zonnepark een relevante stakeholder. Deze organisatie is al actief in het plangebied en op omliggende percelen en kan daardoor het plan voor het zonnepark in goede samenhang met de omgeving zien. Deze organisatie bezit veel kennis om het zonnepark voor met name akkervogels een gunstige ontwikkeling te laten zijn. Akkervogels zijn soorten die steun nodig hebben en waarvoor dit plangebied en zonnepark bij uitstek geschikt zijn om die steun door middel van gerichte landschappelijke inpassing te bieden.

- Provinciale en lokale media

Media zijn geïnteresseerd in grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen zoals dit zonnepark. Ook hebben media behoefte aan informatie en willen makkelijk contact kunnen leggen met de initiatiefnemers. Daarom is het belangrijk media (zowel regionale als lokale media) vanaf het begin te informeren over het plan, vervolgens te zorgen dat zij geïnformeerd blijven en dat zij weten bij wie zij terecht kunnen voor vragen. De issues waar media zich op concentreren, zijn de inhoud van het plan en de mening van de omgeving daarover.

- Netwerkbeheerder

De netbeheerder wil vooral weten waar grootschalige duurzame energieprojecten worden gerealiseerd, zodat de netbeheerder daar rekening mee kan houden bij het doen van investeringen in het net. Tijdig informeren over de planontwikkeling is voldoende voor de netbeheerder. Na vergunningverlening wordt het contact met de netbeheerder intensiever om te zorgen dat het zonnepark een netaansluiting krijgt.

- Waterbedrijf, waterschap en Rijkswaterstaat

Voor het waterbedrijf en Rijkswaterstaat gelden niet direct issues in de ontwikkelfase, gezien de ligging van het plangebied. Voor Rijkswaterstaat kan lichtschittering op de N33 een issue zijn. Een reflectieonderzoek kan uitwijzen of dit een issue is en zo ja, hoe dat is op te lossen. De ervaring leert dat lichtschittering in beginsel reeds beperkt is en dat landschappelijke inpassing over het algemeen de eventueel resterende lichtschittering blokkeert. Het

reguliere vooroverleg met waterbedrijf en Rijkswaterstaat als onderdeel van een vergunningsprocedure lijkt op dit moment voldoende betrokkenheid voor deze organisaties. Dat geldt ook voor het waterschap, mits in het plan het idee ontstaat om met de watergangen in het plangebied aan de slag te gaan. Denk aan het verbreden van watergangen of de oevers flauwer en natuurvriendelijker inrichten. Indien dat aan de orde is, nemen de initiatiefnemers vroegtijdig – voorafgaand aan de vergunningaanvraag – contact op met het waterschap over de (on)mogelijkheden en eventuele voorwaarden hiervoor.

- Gemeente Midden-Groningen

Zonder overheden wordt er geen zonnepark gerealiseerd. Met name de gemeente Midden-Groningen is hierin belangrijk, omdat het zonnepark een initiatief in deze gemeente is. Het is belangrijk om vanaf een vroeg stadium in de planontwikkeling goed contact te hebben met de verantwoordelijk wethouder en de gemeenteraad, om te weten wat zij belangrijk vinden in een dergelijk plan of als voorwaarden stellen. Het contact met de wethouder verloopt in eerste instantie met name ambtelijk, met de gemeenteraad gaat dat via de individuele fracties. Voor de gemeente Midden-Groningen zijn meerdere issues belangrijk: financiële en procesparticipatie, zorgvuldige ruimtelijke ordening en bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Nadere voorwaarden die de gemeente stelt voor zonneparken staan gedetailleerd in het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen.

- Buurgemeenten

Voor het overgrote deel van de buurgemeenten van Midden-Groningen zal het zonnepark geen issue zijn. Mogelijk dat ze het uit interesse willen volgen. Alleen voor buurgemeente Oldambt kan het mogelijk een issue worden als realisatie dichterbij komt. Denk aan inwoners en ondernemers die mogelijk effecten ondervinden van het bouwverkeer. De initiatiefnemers lossen dit op door omwonenden en andere adressen binnen de invloedssfeer direct aan te benaderen als iets dergelijks aan de orde kan zijn. Hierbij maakt het niet uit in welke gemeente dat adres zich bevindt, de initiatiefnemers kijken daarbij niet naar de gemeentegrenzen. Mocht de inschatting zijn dat het zonnepark dermate effect op of uitstraling heeft richting buurgemeente Oldambt, dan wordt de gemeente Oldambt hiervoor zo spoedig mogelijk benaderd.

- Regionale samenwerkingsverbanden

Hiervoor gelden geen issues met betrekking tot het zonnepark. Voor de RES Groningen kan realisatie van het zonnepark interessant zijn, omdat dit bijdraagt aan de doelstelling voor duurzame energie van de RES Groningen.

- Provincie Groningen

De provincie Groningen wordt betrokken op het moment dat er een concreet verzoek tot medewerking door de initiatiefnemers is ingediend bij de gemeente Midden-Groningen. Het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen schrijft voor dat er dan wordt overlegd met de provincie over dit initiatief. In het stadium daarvoor lijkt nader overleg met de provincie niet nodig. Er zijn voor zover bekend geen issues die een rol spelen bij dit zonnepark waarover de provincie bijvoorbeeld het bevoegd gezag is.

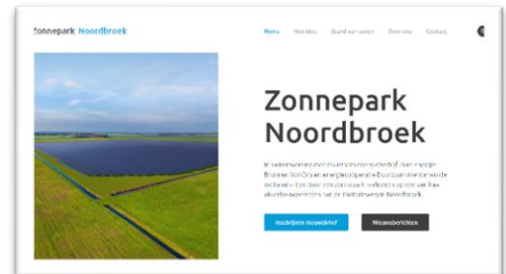
- Rijksoverheid

Hiervoor gelden geen issues met betrekking tot het zonnepark. Voor de Rijksoverheid kan realisatie van het zonnepark interessant zijn, omdat dit bijdraagt aan de doelstelling voor duurzame energie van de Rijksoverheid.

Communicatiemiddelen

Na deze stakeholdersanalyse hebben de initiatiefnemers bepaald welke communicatiemiddelen zij inzetten om de stakeholders zo goed mogelijk te bereiken. Dat zijn de volgende:

- Projectwebsite www.zonneparknoordbroek.nl
Nieuws, informatie over het initiatief, de initiatiefnemers, zonneparken en effecten van zonneparken op de omgeving in het algemeen
- E-mailadres info@zonneparknoordbroek.nl
- Digitale nieuwsbrieven
Per mail, aanmelden via website (stand per januari 2022: 85 abonnees)
- Brieven die huis aan huis worden verspreid
- Mails aan maatschappelijke organisaties, overheden en bedrijven
- Persberichten
- Openbare informatiebijeenkomsten
- Visualisaties

Logboek communicatie en participatie

Na de stakeholdersanalyse en het voorbereiden van communicatiemiddelen, hebben de initiatiefnemers de geïdentificeerde relevante stakeholders geïnformeerd over het initiatief en hen uitgenodigd betrokken te zijn bij de verdere ontwikkeling van het plan. Op het moment dat de initiatiefnemers de stakeholders benaderden, was er nog geen concreet plan. Het initiatief was in een zeer pril stadium, het volledige ontwikkeltraject moest nog worden doorlopen. Daardoor hebben stakeholders een zo groot mogelijke kans op invloed op het plan. Aan de hand van een logboek communicatie en participatie beschrijven de initiatiefnemers hieronder hoe zij sinds november 2019 de omgeving hebben betrokken bij de ontwikkeling.

- **November 2019: familie Ten Have bezoekt direct omwonenden**
De familie Ten Have bezoekt zelf direct omwonenden in de omgeving van het plangebied om hen als burens te informeren over het idee voor het zonnepark, de stand van zaken en hoe de omgeving kan betrokken zijn bij de verdere ontwikkeling. De reacties van de omwonenden zijn over het algemeen neutraal, ze nemen de informatie hoofdzakelijk ter kennisgeving aan. Een enkeling geeft aan het belangrijk te vinden dat het zonnepark zoveel mogelijk aan het zicht wordt onttrokken, een andere omwonende heeft in het algemeen moeite met zonneparken op landbouwgrond vanwege de eigen agrarische achtergrond.
- **20 november 2019: eerste brief verstuurd naar 782 adressen in de omgeving**
In de brief wordt informatie gegeven over het zonnepark, de initiatiefnemers en bevat een uitnodiging voor een informatieavond. De brief is te vinden op:
www.zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie/
- **4 december 2019: eerste informatieavond**
In MFC de Noordsuythoeve in Noordbroek wordt een informatieavond gehouden over Zonnepark Noordbroek. Hierbij zijn circa 60 mensen – voornamelijk inwoners van Noordbroek en omgeving – aanwezig. De initiatiefnemers stellen zichzelf voor, geven nadere informatie over de kerngegevens van het zonnepark, waarom de initiatiefnemers dit zonnepark willen realiseren en gaan in op de mogelijkheden voor landschappelijke inpassing, financiële participatie en procesparticipatie. Daarnaast is er ruimte voor vragen en opmerkingen uit de zaal. De presentatie die is gegeven op de informatieavond en een verslag

van deze bijeenkomst staan op: www.zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie/

- **12 december 2019: nieuwsbrief 1 verstuurd**

Hierin wordt teruggeblikt op de informatieavond en wordt genoemd wat een belangrijke vervolgstap is: de poging een werkgroep in te richten. De nieuwsbrief is hier te lezen:

<https://zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/nieuws/de-eerste-nieuwsbrief-is-uit/>

- **2020: planontwikkeling ligt enige tijd stil**

Door een combinatie van de coronapandemie en verdrietige persoonlijke omstandigheden bij de familie Ten Have ligt de planontwikkeling enige tijd stil. Wel worden in deze periode samenwerkingsovereenkomsten gesloten tussen Bronnen VanOns en Pure Energie en tussen Bronnen VanOns en Duurzaam Menterwolde.

- **15 januari 2021: brief en folder naar 782 adressen in de omgeving**

Per brief aan dezelfde 782 adressen als in november 2019 wordt toegelicht dat de planontwikkeling enige tijd stillag, dat er een samenwerking is tussen Duurzaam Menterwolde, Bronnen VanOns en Pure Energie en wordt de omgeving opgeroepen deel te nemen aan de werkgroep. Bij de brief is een folder gevoegd die informatie geeft over het initiatief, de initiatiefnemers, financiële en procesparticipatie. De brief en de folder zijn hier te lezen: www.zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie

- **4 februari 2021: eerste bijeenkomst werkgroep**

Er is een eerste bijeenkomst van de werkgroep. Deze is digitaal vanwege de coronapandemie. Aan het overleg nemen deel twee inwoners van Noordbroek, drie bestuursleden van coöperatie BreNeCo, een bestuurslid van de Dorpsadviesraad Noordbroek en een projectleider van NMF Groningen, naast uiteraard de initiatiefnemers van Zonnepark Noordbroek. Er wordt gesproken over de stand van zaken, hoe de werkgroep functioneert, er wordt een eerste bespreking gehouden over landschappelijke inpassing en ecologische versterking en afspraken voor het vervolg gemaakt. Een verslag van deze bijeenkomst is hier te vinden: www.zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie

- **18 maart 2021: tweede bijeenkomst werkgroep**

Ook de tweede bijeenkomst van de werkgroep verloopt digitaal vanwege het coronavirus. Deze bijeenkomst is minder uitvoerig dan de eerste. De bestuursleden van BrNeCo geven aan te stoppen met deelname aan deze werkgroep, omdat zij nauw betrokken zijn Zonnepark Evenreiten. Ook was een aantal deelnemers van de eerste bijeenkomst niet aanwezig. Toch is gesproken over de landschappelijke inpassing. Belangrijke opmerkingen die zijn gemaakt door de aanwezigen en die waar mogelijk een plek krijgen in het plan:

- Het beheerplan moet in een vroegtijdig stadium goed uitgewerkt worden.
- Er wordt gevraagd of er recreatieve mogelijkheden zijn. Bijvoorbeeld in de vorm van een wandelpunt of rustpunt.
- Er wordt gevraagd of er bomen komen in/rond het zonnepark (antwoord: nee, vanwege het belang van behoud van openheid van het landschap).
- Struiken met bessen voor vogels zijn erg belangrijk.

- Er wordt gevraagd wat de samenwerking met Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels inhoudt. Daarop wordt geantwoord dat het contact hiermee in de opstartfase zit en dat de initiatiefnemers dit nu verder oppakken.

Aan het eind van de bijeenkomst wordt geconcludeerd dat de initiatiefnemers nu veel input hebben vanuit de omgeving om het plan te maken. Als het plan concreter is, wordt de werkgroep weer uitgenodigd om dit te bespreken.

Over financiële participatie en het omgevingsfonds gaat het vanwege de beperkte bezetting deze bijeenkomst niet. Duurzaam Menterwolde en Bronnen VanOns pakken dit nu op, concretiseren dit verder en betrekken hier de omgeving vervolgens bij.

- **4 juli 2021: schriftelijke reactie Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels op uitgangspuntennotitie**

Er is een uitgangspuntennotitie opgesteld voor de landschappelijke inpassing en ecologische versterking voor Zonnepark Noordbroek. Deze wordt gedeeld met Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels en de organisatie reageert hier inhoudelijk schriftelijk op. Deze reactie is als bijlage bij dit plan gevoegd. Er worden afspraken gemaakt voor een inhoudelijk vervolgoverleg over de landschappelijke inpassing en ecologische versterking.

- **2 juli 2021: brief aan 782 adressen verstuurd**

In een brief aan dezelfde 782 adressen als in november 2019 en januari 2021 wordt de omgeving uitgenodigd voor een informatieavond. Daarbij wordt ook kort toelichting gegeven op de stand van zaken en de inhoud van het initiatief. De brief is hier te vinden:

www.zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie

- **8 juli 2021: nieuwsbrief 2 verstuurd**

Een nieuwsbrief van gelijke strekking als de brief van 2 juli 2021 wordt verstuurd. Deze brief is hier te vinden:

www.zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/nieuws/informatiebijeenkomst-zonnepark-noordbroek/

- **12 juli 2021: informatieavond**

In MFC de Noordsuythoeve in Noordbroek wordt een informatieavond gehouden over Zonnepark Noordbroek. Hierbij zijn circa 25 á 30 mensen – voornamelijk inwoners van Noordbroek en omgeving – aanwezig. De initiatiefnemers stellen zichzelf voor en geven nadere informatie over het zonnepark, maar staan vooral stil bij de financiële participatie via Duurzaam Menterwolde, hoe de lokale gemeenschap hierbij betrokken kan zijn, het omgevingsfonds en de uitgangspunten voor de landschappelijke inpassing en ecologische versterking. Daarnaast is er ruimte voor vragen en opmerkingen uit de zaal. De presentatie die is gegeven op de informatieavond en een verslag van deze bijeenkomst staan op:

www.zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie/

- **23 juli 2021: nieuwsbrief 3 verstuurd**

In de nieuwsbrief wordt teruggeblikt op de informatieavond, de geactualiseerde gegevens van het zonnepark worden gedeeld, er wordt opgeroepen suggesties aan te dragen voor de landschappelijke inpassing en er wordt aangegeven welke vervolgstappen worden gezet. De nieuwsbrief is hier te vinden: www.zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/nieuws/landschappelijke-inpassing-benieuwd-naar-uw-suggesties/

- **12 augustus 2021: gesprek voorzitter DAR en rondgang langs direct omwonenden**

De Dorpsadviesraad heeft sinds enige tijd een nieuwe voorzitter. Deze wordt door Duurzaam Menterwolde en Pure Energie bijgepraat over de stand van zaken en ontwikkelingen (al was hij reeds goed op de hoogte).

Daarna volgt een rondgang van de initiatiefnemers langs de dertien adressen die zijn geïdentificeerd als direct omwonenden. Het doel is nader kennismaken, de omwonenden bijpraten over de stand van zaken en inhoud van het plan (met name financiële participatie

en uitgangspunten voor landschappelijke inpassing) en horen welke vragen, opmerkingen of eventueel zorgen deze omwonenden hebben met betrekking tot het zonnepark. Bij twee van de dertien adressen was niemand thuis (één van deze twee bezocht wel de informatieavond op 12 juli 2021). Bij de overige elf adressen is gesproken met bewoners.

Belangrijke constatering uit deze gesprekken met direct omwonenden zijn:

1. Alle omwonenden waren ervan op de hoogte dat de initiatiefnemers werken aan Zonnepark Noordbroek, maar de exacte inhoud van het plan op dat moment was hen niet (goed) bekend. Dat spitste zich voornamelijk toe op twee thema's die omwonenden belangrijk vinden: wat is het effect van het zonnepark op het landschap en wat heeft de omgeving er (financieel) aan? Hoe de initiatiefnemers werken aan landschappelijke inpassing, lokaal eigenaarschap en het omgevingsfonds, was grotendeels onbekend. Hieruit bleek dat onbekend ook onbemind maakt. De primaire reactie van de meeste omwonenden op het kale feit dat er een initiatief voor een zonnepark is, was negatief vanwege voornoemde punten. Maar nadat de initiatiefnemers toelichtten wat er wordt gedaan op het gebied van communicatie, inwoners betrekken, landschappelijke inpassing, natuurontwikkeling, lokaal eigenaarschap en omgevingsfonds, veranderde de houding van veel omwonenden. De omwonenden is dezelfde informatie gedeeld als tijdens de informatieavond op 12 juli 2021.

Na deze toelichting veranderde de houding van omwonenden. Dat was soms subtiel merkbaar en soms overduidelijk door uitspraken van omwonenden. Enkele omwonenden werden bijvoorbeeld minder kritisch over het zonnepark en gaven aan in elk geval geen actie er tegen te voeren of iets dergelijks. Enkele andere omwonenden noemden het plan bijvoorbeeld vooruitstrevend of prima te accepteren als het op deze manier wordt gerealiseerd. Een omwonende die zelf veertien hectare grond natuurvriendelijk heeft ingericht, was te spreken over de landschappelijke inpassing en ecologische versterking. "Dat maakt het plan zachter", aldus deze omwonende. Enkele omwonenden hadden nog suggesties voor de landschappelijke inpassing en ecologische versterking, deze zijn genoteerd door de initiatiefnemers. Een enkele omwonende had ook een idee voor een voorziening in Noordbroek waar wat hem betreft de gelden vanuit het zonnepark aan mogen worden besteed. Ook dit is genoteerd. Een enkele

omwonende bleef kritisch op het zonnepark, hoofdzakelijk omdat hij principieel tegen zon op land is.

Een enkele omwonende had moeite met het zonnepark, omdat het deze bewoner zelf niet lukte zonnepanelen op eigen dak te realiseren. Dat frustreert, omdat deze bewoner in principe vindt dat eerst de daken in de omgeving moeten worden benut. Dat pakken de initiatiefnemers van het zonnepark als gevolg van dit gesprek op, om te kijken of zij deze bewoner kunnen helpen met zonnepanelen op eigen dak.

2. Omwonenden waardeerden het dat de initiatiefnemers op deze manier contact zochten met de omwonenden. Zo gaf een omwonende aan dat ze dit passend vindt bij hoe de familie Ten Have omgaat met buren. Er zijn goede gesprekken gevoerd en de initiatiefnemers is goed duidelijk geworden wat er leeft bij omwonenden. Bij het adres Pastorieweg 6 zijn op deze dag foto's gemaakt zodat vanaf dat adres een visualisatie kan worden gemaakt. Deze omwonenden wonen het dichtstbij (circa 680 meter afstand van het zonnepark) en hechten vooral belang aan hun huidige uitzicht. Dat spraken de bewoners uit tijdens de informatieavond op 12 juli, toen is direct afgesproken deze visualisatie te maken en op 12 augustus zijn dus de foto's hiervoor gemaakt. Deze inspanning van de initiatiefnemers werd gewaardeerd door de omwonenden. De visualisatie zelf is op 7 september 2021 aan de omwonenden toegestuurd. De visualisatie vanaf dit adres – inclusief landschappelijke inpassing - staat hieronder.

Visualisatie van het zonnepark vanaf Pastorieweg 6:

3. Uit de gesprekken blijkt dat veel direct omwonenden de ontwikkeling van het zonnepark op zichzelf en vooral de manier waarop (landschappelijke inpassing, lokaal eigenaarschap, omgevingsfonds) waarschijnlijk niet eens het voornaamste punt vinden. Ze betrekken met name andere ontwikkelingen in de omgeving erbij. Zeker de windmolens ten noorden en zuiden van hun directe leefomgeving maken veel indruk en de manier waarop die tot stand zijn gekomen, heeft wrevel gewekt bij omwonenden. Dat maakt veel omwonenden in beginsel wantrouwig tegenover grootschalige ontwikkelingen. Ook wordt verwezen naar de hoogspanningsmasten en de bouw van een stikstofinstallatie verderop. Deze objecten zijn aanwezig in het landschap en veel omwonenden wezen daar op. Daarom vinden omwonenden landschappelijke inpassing en voordelen voor de lokale gemeenschap belangrijk, omdat ze soms al het gevoel hebben in een wingewest te wonen. Dat gegeven en niet het volledige plan kennen, verklaart voor een groot deel de in beginsel kritische reacties op het zonnepark. Maar de toelichting op de werkwijze en uitgangspunten voor het zonnepark zorgden er dus voor dat meerdere omwonenden het zonnepark daardoor beter of geheel kunnen accepteren – ondanks de andere ruimtelijke ontwikkelingen waar zij niet gelukkig mee zijn. Dat is voor de initiatiefnemers belangrijke informatie en daar houden zij nadrukkelijk rekening

mee in de gehele verdere ontwikkeling en realisatie van Zonnepark Noordbroek.

4. Omwonenden blijven graag op de hoogte van het zonnepark. Een deel ontving de nieuwsbrief al, een deel nog niet. Het eindresultaat van deze rondgang is dat vijf direct omwonenden zich alsnog hebben aangemeld voor de nieuwsbrief.
 5. Veel omwonenden haalden in beginsel Zonnepark Noordbroek en Zonnepark Evenreiten door elkaar. De ontwikkeling van Zonnepark Evenreiten is door andere initiatiefnemers later gestart dan Zonnepark Noordbroek en is beoogd op percelen tussen Zonnepark Noordbroek en de N33. Het bezoek heeft goed duidelijk kunnen maken dat dit verschillende projecten zijn met andere initiatiefnemers en dat deze twee projecten onafhankelijk van elkaar hun eigen ontwikkeltraject en uitgangspunten hebben (onder andere voor financiële participatie).
 6. Ten tijde van het gesprek met omwonenden is er bij Zonnepark Evenreiten sprake van een koppeling tussen het zonnepark en een nieuwe weg. Veel van de direct omwonenden vragen hiernaar en denken dat dit ook bij Zonnepark Noordbroek aan de orde is. De initiatiefnemers van Zonnepark Noordbroek hebben daarop toegelicht dat hun standpunt is dat een nieuwe weg in beginsel niet hun taak is en zij daarom niet kiezen voor een dergelijke koppeling. Wat andere initiatiefnemers willen doen, is hun keuze, aldus de initiatiefnemers van Zonnepark Noordbroek. De ruime meerderheid van de omwonenden reageerde hierop dat ze de koppeling tussen een zonnepark en een weg niet goed kunnen volgen, daar twijfels over hebben en een weg een taak van gemeente/provincie vinden.
- **2 september 2021: gesprek met Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels**
Het Kenniscentrum, Pure Energie en Bronnen VanOns voeren overleg over het zonnepark. Het vertrekpunt is de uitgangspuntenkaart voor de landschappelijke inpassing. De details van wat is besproken, staan in het door alle aanwezigen geaccordeerde gespreksverslag dat als bijlage is toegevoegd. De kern is dat het Kenniscentrum adviseert de landschappelijke inpassing meer te concentreren op geschikt leefgebied voor akkervogels, omdat dit het beste past bij het plangebied en omgeving. Daarvoor doet het Kenniscentrum concrete suggesties. Afgesproken is dat de initiatiefnemers bekijken in hoeverre deze suggesties kunnen worden verwerkt in het plan. Die nieuwe versie van het plan wordt vervolgens weer besproken met het Kenniscentrum.
 - **16 september 2021: nieuwsbrief 4 verstuurd**
Deze nieuwsbrief is geïnspireerd op het bezoek aan de direct omwonenden in augustus 2021. Er zijn visualisaties gemaakt van het zonnepark en aan de hand daarvan wordt inzichtelijk gemaakt welk effect het zonnepark heeft op de openheid van het landschap – een punt dat meerdere direct omwonenden naar voren brachten. Verder wordt de stand van zaken rond de planvorming kort toegelicht. De nieuwsbrief is hier te vinden:
<https://zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/nieuws/visualisaties-van-zonnepark-noordbroek/>
 - **24 september 2021: overleg met Natuur en Milieufederatie Groningen**
Bronnen VanOns heeft overleg met Natuur en Milieufederatie Groningen (NMF). De insteek van het overleg is om NMF bij te praten over het zonnepark, het proces en de inhoud van het plan op dat moment. NMF geeft aan het proces voor de planontwikkeling goed te vinden en ontvangt graag het definitieve landschappelijk inrichtingsplan. NMF deelt dan dat plan ook met de achterban van de Federatie (lokale en regionale natuur- en landschapsorganisaties).

- 18 oktober 2021: gesprek met Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels**

De nieuwe versie van de uitgangspuntenkaart wordt besproken met Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels. Het Kenniscentrum vindt het belangrijk dat er ruimte is voor akkervogels. Initiatiefnemers willen hieraan tegemoet komen, maar moeten de businesscase en daarmee de haalbaarheid van het zonnepark in de gaten houden: hoe meer ruimte voor akkervogels, hoe minder zonnepanelen en hoe meer druk op de businesscase. Belangrijk besprekspunt in het gesprek is de vraag of de akkervogels meer gebaat zijn bij een groter aaneengesloten stuk zonder zonnepanelen (idee van initiatiefnemers) of bij grotere ruimtes tussen de rijen zonnepanelen. Het Kenniscentrum geeft aan dat dit waarschijnlijk het laatste is en doet een suggestie voor de te hanteren tussenruimtes. Initiatiefnemers zeggen toe dit nader te onderzoeken op haalbaarheid en hierop terug te komen bij het Kenniscentrum. Ook wil het Kenniscentrum graag onderzoeken of en hoe de akkervogels deze tussenruimtes benutten. Afgesproken wordt dat initiatiefnemers bij de provincie vragen of hier ondersteuning in kan komen. De details van wat in dit gesprek is besproken, staan in het door alle aanwezigen geaccordeerde gespreksverslag dat als bijlage is toegevoegd.
- 4 november 2021: gesprek met Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels**

Naar aanleiding van het gesprek op 18 oktober 2021 met Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels komen initiatiefnemers met een nieuw voorstel. In de zuidoostelijke hoek wordt een 1,6 hectare grote fauna-akker gerealiseerd en er worden in een deel van het zonnepark grotere ruimtes tussen de rijen zonnepanelen gehanteerd. Deze tussenruimtes zijn wel beperkter dan het Kenniscentrum op 18 oktober 2021 voorstelde, maar initiatiefnemers kunnen aan die wens niet volledig voldoen doordat dit een te groot negatief effect op de businesscase heeft. Er is begrip voor elkaars standpunten. Afgesproken wordt dat het voorstel van de initiatiefnemers concreet wordt gemaakt op een schets van het zonnepark en dat deze dan wordt gedeeld en besproken. Het Kenniscentrum deelt verder een aantal richtlijnen en uitgangspunten voor het beheer van de natuurlijke elementen die initiatiefnemers kunnen verwerken in het beheerplan. De details van wat in dit gesprek is besproken, staan in het door alle aanwezigen geaccordeerde gespreksverslag dat als bijlage is toegevoegd.
- 16 – 24 november 2021: Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels stemt in met schetsontwerp Uitgangspuntenkaart**

De schets van het zonnepark zoals besproken op 4 november 2021 is gedeeld met Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels. Het Kenniscentrum had uiteraard het liefst gezien dat de tussenruimtes worden gehanteerd zoals het Kenniscentrum op 18 oktober 2021 voorstelde, maar begrijpt tegelijkertijd dat er grenzen zitten aan wat kan. Het Kenniscentrum kan met die kanttekening instemmen met het plan, maar doet wel het voorstel om de grotere tussenruimtes tussen de rijen te realiseren aan de zuidkant van het zonnepark. Dan sluiten deze grotere ruimtes aan op de fauna-akker in de zuidoostelijke hoek. Initiatiefnemers passen het plan daarop aan.

De uitkomst is dat 25 procent van het plangebied bestaat uit bredere tussenrijen. Vanaf de zuidrand van het plangebied is over een lengte van 136 meter de tussenruimte vijf meter en vervolgens over een lengte van 104 meter een tussenruimte van 3,5 meter. In de mail van 24 november geeft Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels aan in te kunnen stemmen met dit ontwerp. De details van bovenstaande staan in de mailwisseling die tussen 20 oktober tot en met 24 november is gevoerd en die als bijlage is toegevoegd.
- Vanaf 3 december 2021: landschappelijk inrichtingsplan wordt gedeeld met omgeving**

Nu het landschappelijk inrichtingsplan gereed is, wordt dit gedeeld met zoveel mogelijk

stakeholders in de omgeving. Hiervoor ondernemen de initiatiefnemers vanaf 3 december 2021 de volgende acties:

1. Het landschappelijk inrichtingsplan wordt in zijn geheel op de website geplaatst en samengevat, zie <https://zonneparknoordbroek.nl/het-idee/natuurontwikkeling/>.
 2. De werkgroep wordt op 3 december per e-mail uitgenodigd voor een bijeenkomst op 14 december 2021. De mail is als bijlage aan dit plan toegevoegd.
 3. Nieuwsbrief 5 wordt op 16 december verstuurd. Deze nieuwsbrief bevat een uitnodiging voor een informatieavond en een samenvatting van het landschappelijk inrichtingsplan. De nieuwsbrief is hier te vinden: <https://zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/nieuws/concreet-plan/>.
 4. Op 16 december wordt een brief verstuurd aan de dertien adressen die worden beschouwd als direct omwonenden met een uitnodiging voor de informatieavond en een samenvatting van het landschappelijk inrichtingsplan. Bij deze brief is ook de plattegrond uit het landschappelijk inrichtingsplan gevoegd. Deze brief is hier te vinden: <https://zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie/>.
 5. Op 16 december wordt een brief verstuurd naar de overige ruim 700 adressen op grotere afstand van het zonnepark die eerder in de planontwikkeling zijn aangeschreven met een uitnodiging voor de informatieavond en een samenvatting van het landschappelijk inrichtingsplan. Deze brief is hier te vinden: <https://zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie/>.
 6. De Dorpsadviesraad Noordbroek en Natuur- en Milieufederatie Groningen krijgen op 16 december een mail met een uitnodiging voor de informatieavond en een samenvatting van het landschappelijk inrichtingsplan. Deze mails zijn als bijlage bijgevoegd.
 7. Er wordt op 16 december een persbericht gestuurd met een uitnodiging aan iedere belangstellende voor de informatieavond en een samenvatting van het landschappelijk inrichtingsplan. Het persbericht gaat naar alle media die staan genoemd in de stakeholdersanalyse. Het persbericht is als bijlage toegevoegd.
- **14 december 2021: bijeenkomst met werkgroep**
Op 14 december 2021 is een bijeenkomst met de werkgroep over het landschappelijk inrichtingsplan en andere aspecten van het huidige plan. De werkgroep stelt enkele vragen en benoemt aandachtspunten voor de verdere uitwerking van het plan, maar kan zich verder vinden in het huidige plan. Meer details over deze bijeenkomst staan in het verslag van de bijeenkomst en de presentatie die door initiatiefnemers is gegeven. Deze zijn hier te vinden: <https://zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie/>.
 - **6 januari 2022: digitale informatieavond**
Op 6 januari 2022 wordt de digitale informatieavond gehouden over hoofdzakelijk het landschappelijk inrichtingsplan, maar ook andere aspecten van het huidige plan zoals 50 procent lokaal eigendom via Duurzaam Menterwolde en het omgevingsfonds. Over de inhoud van het landschappelijk inrichtingsplan komen eigenlijk geen kritische vragen of opmerkingen. Punten die wat meer aandacht vragen van enkele aanwezigen, zijn of er wel of geen afstemming met Zonnepark Evenreiten nodig is, hoe Zonnepark Noordbroek zich verhoudt tot het beleid van de gemeente Midden-Groningen en het lokaal eigendom via Duurzaam Menterwolde. Meer details over deze informatieavond staan in het verslag van de bijeenkomst en de presentatie die door de initiatiefnemers is gegeven. Deze zijn hier te vinden: <https://zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/informatie/>.
 - **14 januari 2022: nieuwsbrief 6 verstuurd**
Op 14 januari 2022 wordt nieuwsbrief 6 verstuurd. Hierin wordt kort teruggeblikt op de informatieavond, wordt verwezen naar de presentatie en het verslag van de informatieavond

die op de website staan en geven de initiatiefnemers aan welke vervolgstappen zij nu willen zetten. De nieuwsbrief is hier te vinden: <https://zonneparknoordbroek.nl/stand-van-zaken/nieuws/presentatie-en-verslag-informatieavond-op-website/>.

Participatieplan (vergunningverlening, bouw, exploitatie)

De ontwikkeling en planvorming voor Zonnepark Noordbroek is vergevorderd, er is een definitief plan. De fases die nu nog worden doorlopen, zijn vergunningverlening, bouw en exploitatie van het zonnepark. Hieronder beschrijven de initiatiefnemers hoe de omgeving hierbij betrokken blijft.

De hoofdlijn is dat de werkwijze uit de ontwikkelfase in de volgende fasen onverkort wordt doorgezet. De initiatiefnemers informeren de omgeving zo goed als mogelijk en betrekken de omgeving bij de verdere uitwerking en realisatie van het zonnepark. De eerder genoemde communicatiemiddelen worden hier voor ingezet.

De stakeholdersanalyse blijft hierin belangrijk, als leidraad wie de belanghebbenden zijn. Deze stakeholdersanalyse is een levend document. Als tijdens de verdere uitwerking en realisatie blijkt dat er nog andere belanghebbenden zijn, worden zij toegevoegd aan de stakeholdersanalyse en betrokken bij Zonnepark Noordbroek.

Vergunningverlening

In deze fase ligt de regie met name bij het bevoegd gezag: de gemeente Midden-Groningen. Er moet een vooraf vastgelegde wettelijke ruimtelijke procedure worden gevolgd. De invloed van de omgeving hierop is relatief beperkt. Wel is er ruimte voor het indienen van eventuele zienswijzen en beroepen. De initiatiefnemers informeren de omgeving tijdens deze fase over de stappen die worden gezet en welke besluiten worden genomen. Met name de nieuwsbrief en website zetten de initiatiefnemers hiervoor in, eventueel aangevuld met brieven naar omwonenden en een persbericht. De communicatie van de initiatiefnemers volgt die van de gemeente, omdat de gemeente nu de regie heeft.

Financiering

Na vergunningverlening breekt de fase van financiering aan. Bronnen VanOns en Pure Energie brengen elk 50 procent van het benodigde eigen vermogen in dat nodig is om het zonnepark te kunnen realiseren. Het eigendomsdeel van 50 procent van Bronnen VanOns gaat rond realisatie over naar Duurzaam Menterwolde.

Op deze financiering heeft de omgeving niet direct invloed, maar het is wel een goed moment voor Duurzaam Menterwolde om het gesprek met de lokale gemeenschap aan te gaan over de besteding van de gelden die de coöperatie in de exploitatiefase uit het zonnepark ontvangt. Ook kunnen de initiatiefnemers met de lokale gemeenschap over beheer en besteding van het omgevingsfonds.

Bouw

Ruim voorafgaand aan de bouw wordt belanghebbenden gevraagd waar volgens hen rekening mee moet worden gehouden in deze fase. Zijn er aandachtspunten die kunnen worden verwerkt in de bouwfase? Een voorbeeld: mogelijk zijn er routes waarlangs veel schoolkinderen fietsen. Als deze routes in potentie ook worden gebruikt voor het bouwverkeer, is het goed met de omgeving te bespreken hoe daar het beste rekening mee kan worden gehouden.

Als de routes van het bouwverkeer bekend zijn, wordt ingeschat met welke belanghebbenden langs deze routes contact moet worden gezocht voor nadere afstemming. Dit geldt met name voor

omwonenden en bedrijven langs de route die deze tijdelijke piek in bouwverkeer goed kunnen merken.

In aanloop naar en tijdens de bouw houden de initiatiefnemers de omgeving goed op de hoogte van de plannen, voortgang en planning. Dat gebeurt in tekst en beeld, met name via de nieuwsbrief en website, aangevuld met brieven aan omwonenden en persberichten. Een informatieavond voorafgaand aan de bouw wordt gehouden.

Ook wordt gezorgd dat de omgeving tijdens de bouw eenvoudig contact kan opnemen in het geval van vragen, suggesties of klachten. Het e-mailadres

info@zonneparknoordbroek.nl wordt hiervoor ingezet en het mobiele nummer van een aangewezen contactpersoon voor de omgeving (naar alle waarschijnlijkheid wordt dit het telefoonnummer van de huidige omgevingsmanager van Pure Energie dat in de afgelopen jaren reeds is gecommuniceerd met de omgeving). Zo hoeven alle betrokkenen uit de omgeving maar één persoon te benaderen. Deze contactgegevens worden tijdig en veelvuldig gecommuniceerd.

De inzet van lokale of regionale bedrijven is een mogelijkheid, mits deze bedrijven hun diensten of producten op voldoende kwaliteit kunnen aanbieden en tegen een marktconforme prijs.

Exploitatie

In de exploitatiefase blijven de initiatiefnemers communiceren over de ontwikkelingen in en rond het zonnepark. Dat gaat bijvoorbeeld over de hoeveelheid elektriciteit die is geproduceerd en de ontwikkeling van de natuurlijke en landschappelijke elementen. Zo kunnen lokale natuurorganisaties betrokken worden bij het monitoren van de natuurontwikkeling en daaraan gekoppeld advies geven over het beheer.

De lokale gemeenschap kan via Duurzaam Menterwolde bepalen wat er gebeurt met de opbrengsten van het coöperatieve deel van het zonnepark. Welke projecten of voorzieningen worden hiermee ondersteund? De initiatiefnemers passen deze werkwijze ook graag toe op het omgevingsfonds.

Lokaal eigenaarschap en omgevingsfonds

Inleiding

Een zonnepark zoals Zonnepark Noordbroek draagt primair bij aan de productie van duurzame energie. Dat is noodzakelijk om de door mensen veroorzaakte klimaatverandering af te remmen. Maar een zonnepark is naast noodzaak ook een kans, met name voor de lokale gemeenschap. Het zonnepark levert middelen op die lokaal kunnen worden ingezet om bijvoorbeeld leefbaarheid en duurzaamheid in de lokale gemeenschap een impuls te geven. De initiatiefnemers van Zonnepark Noordbroek verzilveren deze kans voor de lokale gemeenschap op twee manieren: lokaal eigenaarschap en een omgevingsfonds.

50 procent lokaal eigenaarschap

De helft van het zonnepark komt in handen van lokale coöperatie Duurzaam Menterwolde U.A. Om dat mogelijk te maken, krijgt Duurzaam Menterwolde steun van coöperatief ontwikkelaar Bronnen VanOns. De samenwerkingsovereenkomsten tussen Bronnen VanOns en Pure Energie en tussen Bronnen VanOns en Duurzaam Menterwolde zorgen ervoor dat de rechten en plichten voor deze drie partijen helder zijn en dat dit lokaal eigenaarschap van 50 procent in Zonnepark Noordbroek wordt gegarandeerd. De beide overeenkomsten zijn als bijlage bij dit plan gevoegd.

Bronnen VanOns helpt Duurzaam Menterwolde

Om het zonnepark te kunnen realiseren, is een investering nodig van in totaal meerdere miljoenen. Een deel daarvan moeten de initiatiefnemers zelf opbrengen, naast het vreemd vermogen van een

externe financier zoals een bank. Duurzaam Menterwolde kan dit eigen vermogen niet opbrengen, maar Bronnen VanOns wel. De constructie is daarom dat Bronnen VanOns en Pure Energie elk 50 procent van het eigen vermogen opbrengen, het zonnepark wordt gebouwd en rond dat moment gaat het deel van 50 procent van het zonnepark van Bronnen VanOns over naar Duurzaam Menterwolde. Vanaf dat moment heeft Duurzaam Menterwolde 50 procent van het zonnepark in eigendom en dus ook 50 procent van de inkomsten van het zonnepark.

Winst vloeit terug in lokale gemeenschap

De winst die Duurzaam Menterwolde maakt via het zonnepark, investeert de coöperatie weer in Noordbroek en omgeving. Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven kunnen voorstellen doen waar dit geld voor wordt ingezet met als hoofddoelen dat het bijdraagt aan leefbaarheid en duurzaamheid. Zo beslist de lokale gemeenschap waar de winst uit lokaal opgewekte duurzame energie weer in de lokale gemeenschap terugvloeit.

Aanzienlijke bedragen voor lokale gemeenschap

Een dergelijk grootschalig zonnepark kan veel betekenen in de lokale gemeenschap. De exacte businesscase van het zonnepark is pas echt duidelijk op het moment dat de financiering rond is. Dat is kort voorafgaand aan de bouw van het zonnepark. Maar op basis van de huidige gegevens en realistische aannames gebaseerd op marktomstandigheden en vergelijkbare projecten, is wel een inschatting te maken. Zo is tijdens de informatieavond op 12 juli 2021 toegelicht dat op dat moment de indicatie is dat Duurzaam Menterwolde per jaar circa 75.000 euro per jaar kan laten terugvloeien naar de lokale gemeenschap gedurende de gehele exploitatieperiode van het zonnepark. Als het zonnepark de beoogde 30 jaar wordt geëxploiteerd, betekent dit dat er in totaal ruim 2,2 miljoen euro beschikbaar is voor die periode voor de lokale gemeenschap.

Omgevingsfonds

Het omgevingsfonds is aanvullend op het lokaal eigenaarschap en vormt in feite een op zichzelf

staand onderdeel van het plan van het zonnepark. Het omgevingsfonds houdt in dat de exploitanten van het zonnepark – zowel Duurzaam Menterwolde als Pure Energie – een deel van de opbrengst ter beschikking stellen aan de lokale gemeenschap. De bijdrage vanuit het zonnepark aan dit fonds is 0,50 euro per opgewekte megawattuur (MWh) per jaar (conform de richtlijn in het landelijke Klimaatakkoord). Deze bijdrage aan het fonds wordt voor een periode van vijftien jaar gedaan.

De afdracht aan het omgevingsfonds is voor vijftien jaar, gelijk aan de SDE++-termijn. In deze vijftien jaar kent het zonnepark als gevolg van de SDE++ een stabiele bron van inkomsten per kWh. Daardoor kunnen Duurzaam Menterwolde en Pure Energie deze toezegging doen. Na het aflopen van de SDE++ zijn de inkomsten van het zonnepark afhankelijk van de wisselende marktprijzen van de elektriciteit. Daardoor kan er geen toezegging worden gedaan dat deze bijdrage uit het omgevingsfonds kan worden gedaan na het aflopen van de SDE++. Wat wel intact blijft na deze vijftien jaar, is de besteding van 50 procent van de opbrengsten van het zonnepark in de lokale gemeenschap via Duurzaam Menterwolde – mits het zonnepark na het aflopen van de SDE++ rendabel genoeg daarvoor blijft, wat in potentie per jaar als gevolg van fluctuerende marktprijzen kan verschillen.

Indicatie: 25.000 euro per jaar

De precieze hoogte van de jaarlijkse bijdrage aan het fonds is dus afhankelijk van de hoeveelheid elektriciteit die in het voorgaande jaar is opgewekt door het zonnepark. Maar om een indicatie te geven: de verwachting is dat dit zonnepark circa 50.000 MWh per jaar kan opwekken. Als het zonnepark in een jaar 50.000 MWh opwekt, gaat er dat jaar dus 25.000 euro naar het omgevingsfonds. Over een looptijd van 15 jaar kan dat dus 375.000 euro in totaal zijn.

Cijfers zonnepark Noordbroek	
Totaal oppervlakte	37 ha
Bedekt met zonnepanelen (75%)	28,5 ha
Aantal panelen	113.000
Stroomopbrengst in eerste jaar	50.884 MWh
Geschatte totale opbrengst in 25 jaar	€ 3.818.797,-
In jaar 1	€ 162.116,-
Waarvan 50 % voor DM	€ 81.058,-
Jaarlijks te besteden in lokale gemeenschap (na aftrek van kosten)	€ 75.000,-
Dwz in 25 jaar totaal	ca. € 1.875.000,-
Daarnaast komt een omgevingsfonds bedrag per jaar (gedurende 15 jaar)	ca. € 25.000,-
(Alle hierboven genoemde bedragen zijn indicatief)	

Mandaat over omgevingsfonds bij lokale gemeenschap

In het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen noemt de gemeente een bijdrage aan een gebieds- of duurzaamheidsfonds een voorwaarde. De initiatiefnemers van Zonnepark Noordbroek voldoen dus aan deze voorwaarde. De gemeente stelt zelf dit fonds te zullen beheren, maar daarover willen de initiatiefnemers van Zonnepark Noordbroek graag in gesprek met de gemeente. Het standpunt van de initiatiefnemers is dat het beter is de lokale gemeenschap grotendeels zelf te laten bepalen hoe het omgevingsfonds wordt beheerd en waaraan het wordt besteed.

De reden hiervoor is met name dat gesprekken met direct omwonenden en andere stakeholders duidelijk maken dat zij het belangrijk vinden dat de lusten ook zo lokaal mogelijk worden benut. Lokale zeggenschap over dit fonds hoort daar volgens stakeholders bij. Een zorg die wordt geuit door stakeholders is dat beheer door de gemeente erin kan resulteren dat het fonds (deels) wordt ingezet voor kernen elders in de gemeente die geen lasten ervaren van het zonnepark. Stakeholders in Noordbroek en omgeving kunnen dat onrechtvaardig vinden.

Er zijn ervaringen elders in het land dat de lokale gemeenschap een dergelijk fonds goed zelf kan beheren en besteden. De initiatiefnemers van Zonnepark Noordbroek hebben daar voorbeelden van. Zo kan de Dorpsadviesraad Noordbroek volgens de initiatiefnemers hierin een goede rol spelen, als beheerder van het fonds. Uiteraard moeten daar afspraken over worden gemaakt zodat het fonds goed wordt beheerd, maar ook daarvan zijn praktijkvoorbeelden beschikbaar zoals een overeenkomst met een dorpsraad waarin afspraken over het beheer van het fonds worden vastgelegd tussen dorpsraad, initiatiefnemers en gemeente. Hulp van de gemeente bij goed beheer van het fonds is zeker welkom, maar de initiatiefnemers pleiten ervoor dat het mandaat over het omgevingsfonds uiteindelijk bij de lokale gemeenschap ligt.

Behoud van het open landschap

Inleiding

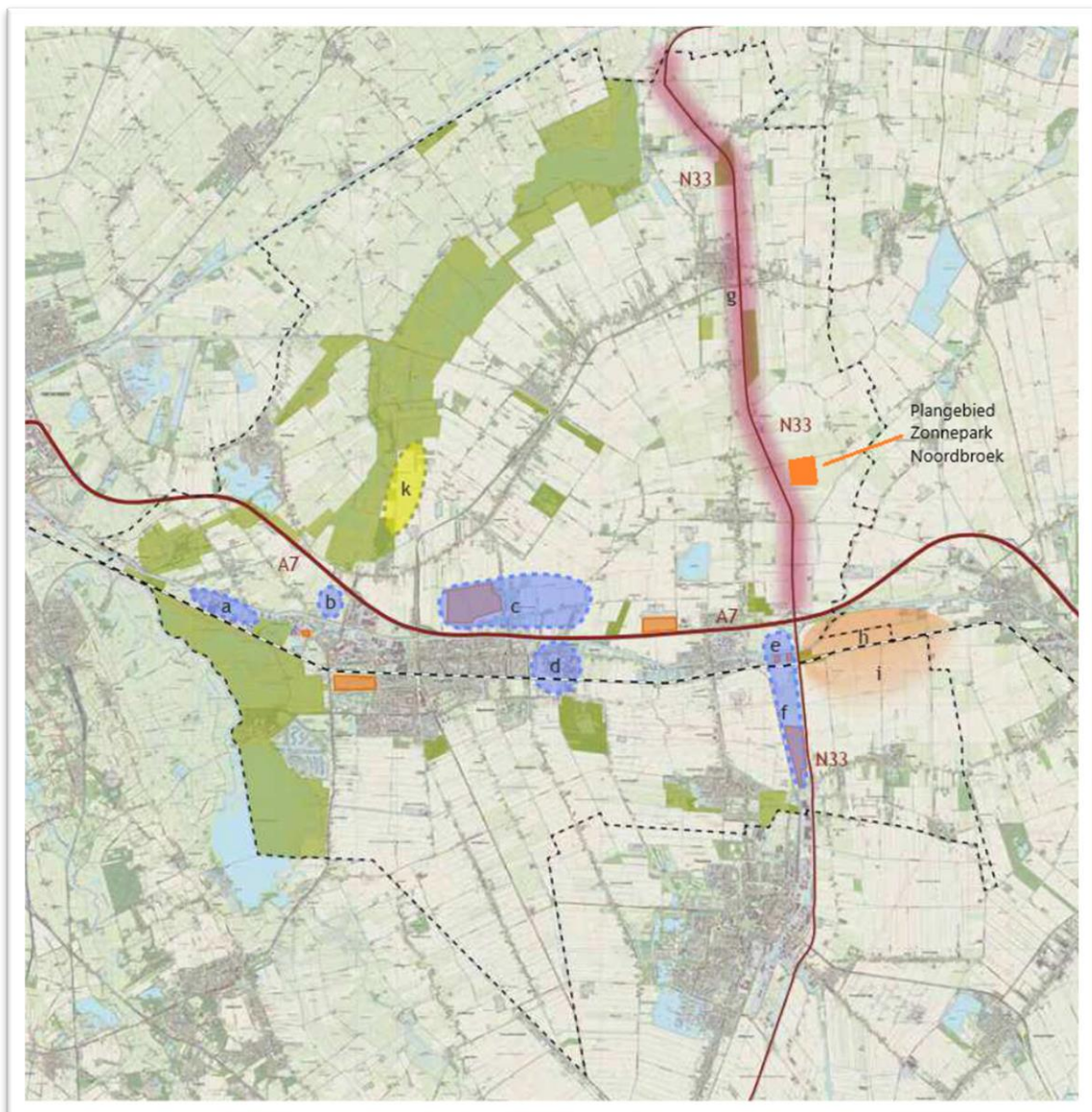
In dit hoofdstuk gaan de initiatiefnemers dieper in op de locatiekeuze voor Zonnepark Noordbroek en hoe de locatie volgens de initiatiefnemers naadloos aansluit op het doel van het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen van de gemeente.

Zonnepark Noordbroek en aangewezen kansrijke locaties

In het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen wijst de gemeente gebieden aan waar kansrijke locaties voor zonneparken zijn. In deze zones is de gemeente in beginsel bereid om mee te werken aan initiatieven voor zonneparken. Het plangebied van Zonnepark Noordbroek ligt deels wel in een dergelijke zoekzone en deels niet. Hieronder betogen de initiatiefnemers hoe het zonnepark bijdraagt aan het doel dat de gemeente wil bereiken met het beleid voor zonneparken. Dit hoofdstuk gaat met name over het behoud van de openheid van het landschap, een belangrijk doel van het beleid. Volgens de initiatiefnemers is de gedeeltelijke ligging buiten een kansrijke locatie geen belemmering voor het bereiken van dit doel, maar draagt daar juist aan bij.

Locatie kansrijke locaties en Zonnepark Noordbroek

Onderstaande plattegrond komt uit het Beleid Zonnepark in Midden-Groningen. De rode baan langs de N33 is de kansrijke locatie die betrekking heeft op Zonnepark Noordbroek. De initiatiefnemers hebben het oranje vlak dat het plangebied van Zonnepark Noordbroek aanduidt hieraan toegevoegd.

Zonnepark Noordbroek behoudt openheid van landschap

Behoud van de openheid van het landschap is een belangrijk doel van de gemeente Midden-Groningen. Zo staat in het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen (cursieve tekst):

Midden-Groningen is een overwegend groene gemeente met veel landbouw- en natuurgebieden. De grootschalige, open en groene ruimtes zijn ons visitekaartje. We willen dan ook voldoende locaties openhouden om de aanwezige doorzichten te behouden.

In het beleid staat bij de afwegingen van de gemeente ten aanzien van zonneparken langs infrastructurele lijnen – zoals de N33 - verder het volgende (cursieve tekst):

Het landschap langs de N33 midden (van Zuidbroek tot Appingedam) is overwegend open. We willen de weg ondergeschikt houden aan dit open landschap. Grote zonneparken zijn daarom in een groot deel van het gebied niet wenselijk in verband met de aanwezige zichtlijnen over het landschap. Lage zonneparken, waar men vanuit de auto overheen kan kijken, zijn denkbaar bij op- en afritten of in clusters in afstemming met de dorpen.

Juist de locatie van Zonnepark Noordbroek draagt eraan bij dat deze gewaardeerde openheid behouden blijft. Zo is openheid van het landschap vanaf de N33 juist mogelijk doordat Zonnepark Noordbroek op enige afstand van de N33 is beoogd. De formele kansrijke locatie ligt vlak tegen de N33 aan, maar een zonnepark op die locatie betekent dat automobilisten tegen zonnepanelen van naar verwachting minstens circa twee meter hoog kijken. De afstand tussen de N33 en Zonnepark Noordbroek van minstens 200 meter zorgt ervoor dat automobilisten over Zonnepark Noordbroek heen kijken en dus bestaande zichtlijnen blijven behouden. Dit wordt versterkt door de iets lagere ligging van het plangebied van Zonnepark Noordbroek ten opzichte van omliggende wegen waardoor er sneller over de zonnepanelen wordt gekeken.

Onderstaande visualisatie ter hoogte van de zuidwestelijke punt van het zonnepark vanaf de N33 bevestigt dit (zonnepark oranje omlijnd):

Ook op andere locaties rondom het plangebied blijft het landschap open en blijven zichtlijnen behouden, zoals blijkt uit de volgende drie visualisaties:

Vanaf Korengarst (parallel aan N33) ten noordwesten van het plangebied (zonnepark oranje omlijnd)

Vanaf het Hamrik nabij kruispunt met Pastorieweg (zonnepark oranje omlijnd)

Vanaf Scheemderweg, pal ten zuiden van het plangebied (zonnepark oranje omlijnd)

Ook vanaf omliggende woningen blijft het landschap open, juist door de keuze voor deze locatie van het zonnepark. Onderstaande visualisatie vanaf het adres Pastorieweg 6 (op circa 680 meter de dichtstbijzijnde woning) toont dat aan.

Visualisatie vanaf Pastorieweg 6 (zonnepark oranje omlijnd):

Zo blijkt uit deze visualisatie dat de molen van Noordbroek – vanaf dit gebied een herkenbaar punt in de omgeving – volledig zichtbaar blijft doordat over het zonnepark wordt heen gekeken. Hieronder staat nogmaals de visualisatie met oranje omcirkeld de molen van Noordbroek (onder de oranje pijl).

Visualisatie vanaf Pastorieweg 6 met rechts in beeld oranje omcirkeld de molen van Noordbroek:

Zelfs vanaf een hoger punt in de omgeving blijft de openheid van het landschap met de komst van het zonnepark behouden. Hieronder staan drie beelden vanaf het viaduct over N33 in de Pastorieweg. Eerst staat er de foto van het huidige plangebied, dan een visualisatie van het zonnepark in die foto en tot slot een uitsnede van deze visualisatie. Deze uitsnede toont het deel van het zonnepark dat grenst aan de Pastorieweg. Te zien is dat de afstand tussen de weg en de panelen groot is en dat de lage landschappelijke inpassing het zicht op de panelen wegneemt. Daardoor blijft de openheid van het landschap behouden.

Foto van het huidige plangebied vanaf het viaduct over de N33 in de Pastorieweg:

Visualisatie van zonnepark vanaf viaduct over de N33 in de Pastorieweg (zonnepark oranje omlijnd):

Uitsnede van visualisatie vanaf het viaduct over de N33 in de Pastorieweg op het deel van het zonnepark dat grenst aan de Pastorieweg:

Volledig passend binnen beleid van Midden-Groningen

Inleiding

In het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen stelt de gemeente – naast behoud van openheid van het landschap - voorwaarden aan zonneparken in het buitengebied. Aan de hand van enkele belangrijke voorwaarden uit dit beleid maken de initiatiefnemers hieronder duidelijk hoe Zonnepark Noordbroek hier in zijn geheel aan voldoet. Hierdoor is volgens de initiatiefnemers medewerking van de gemeente aan het zonnepark goed mogelijk, omdat het bijdraagt aan het doel dat de gemeente in het beleid heeft geformuleerd: *een zorgvuldige afweging met aandacht voor een goede maatschappelijke en landschappelijke inpassing.*

De gedeeltelijke ligging buiten een formele kansrijke locatie doet daar geen afbreuk aan. De verdere gedetailleerde inrichting van het zonnepark is te vinden in het landschappelijk inrichtingsplan dat als bijlage bij dit plan is gevoegd. De maatschappelijke inpassing is in de voorgaande hoofdstukken uitvoerig toegelicht.

Zonnepark Noordbroek draagt bij aan natuurontwikkeling

In het Beleid Zonneparken in Midden-Groningen maakt de gemeente de volgende afweging:

Midden-Groningen is een overwegend groene gemeente met veel landbouw- en natuurgebieden. De grootschalige, open en groene ruimtes zijn ons visitekaartje. We willen de grootschalige openheid van het landschap behouden. Grootschalige zonneparken passen niet in het buitengebied. We willen een uitzondering maken voor een zonnepark, waarin natuur en energieopwekking zijn gecombineerd.

Naast het behoud van openheid van het landschap (zie vorige hoofdstuk) wordt in het plan voor Zonnepark Noordbroek veel gedaan op het gebied van natuurontwikkeling. In het landschappelijk inpassingsplan dat als bijlage aan dit plan is toegevoegd, wordt dit uitgebreid toegelicht, maar hieronder wordt dit samengevat. Zo draagt Zonnepark Noordbroek bij aan het bereiken van het doel van de gemeente: zorgvuldige zonneparken die een impuls geven aan de natuur waardoor de gemeente beargumenteerd kan afwijken van het beginsel dat in principe het buitengebied niet geschikt is voor zonneparken.

Samenvatting landschappelijke inpassing en natuurontwikkeling

De drie uitgangspunten die zijn gehanteerd voor het landschappelijk inrichtingsplan, zijn:

- Beperken van zicht op de panelen voor omwonenden.
- Zoveel mogelijk behouden van het open landschap.
- Een flink deel van het plangebied geschikt maken voor akkervogels.

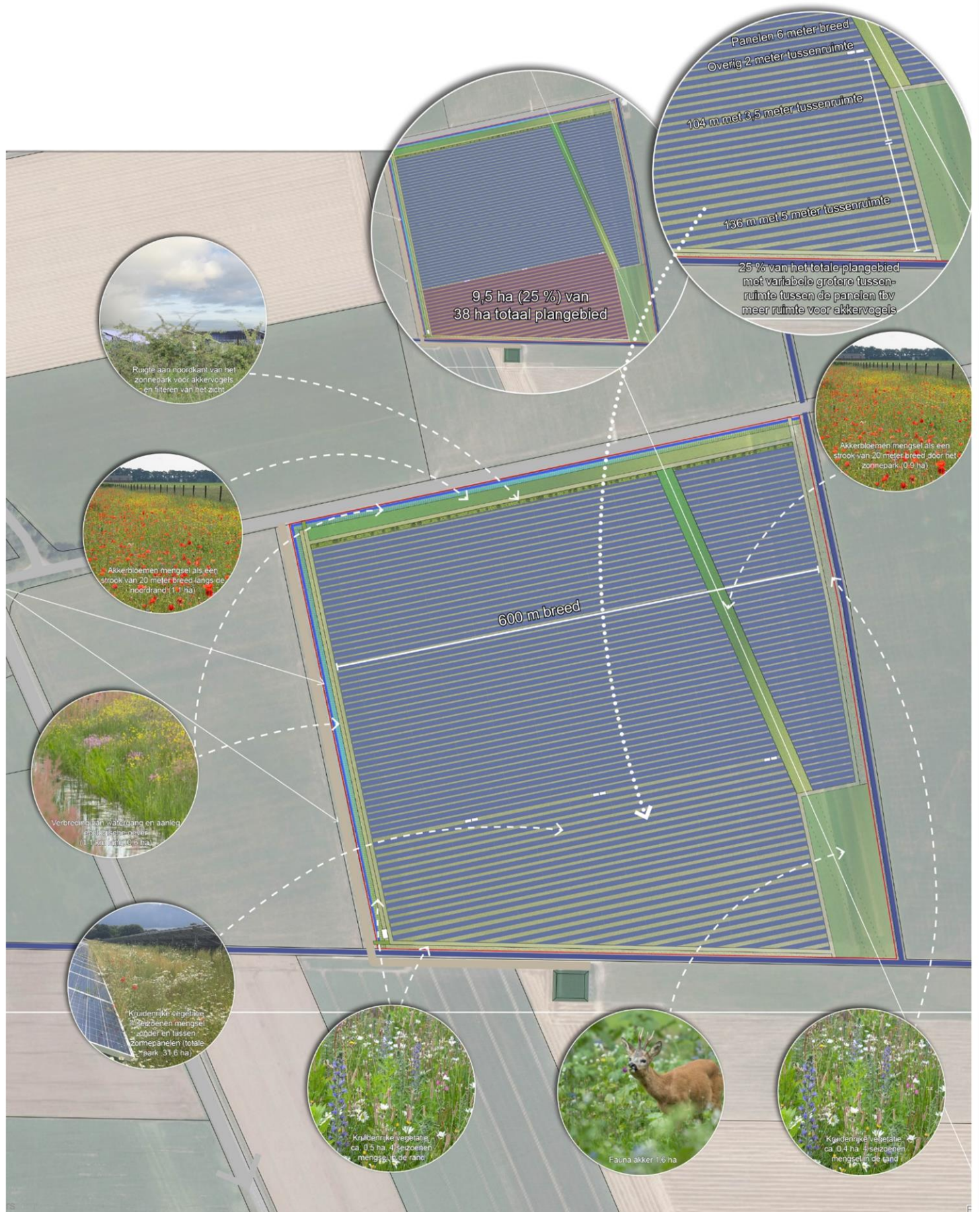
Bovengenoemde uitgangspunten zijn concreet ingevuld door de volgende maatregelen:

- Het hoogste punt van de zonnepanelen is 1,80 meter boven maaiveld. Het plangebied ligt ook iets lager dan de Pastorieweg waaraan het zonnepark is beoogd. De begroeiing die rondom het zonnepark komt, wordt maximaal circa 2 meter hoog.
- De afstand tussen de Pastorieweg en de eerste rij panelen is 30 meter. Deze ruimte wordt vanaf de Pastorieweg gezien eerst ingericht met een 5 meter brede sloot, dan een 20 meter brede strook van akkerbloemen en vervolgens een 5 meter brede strook van ruigte (inheemse struiken, kruidachtigen) om zicht op de panelen te beperken.
- De sloten rondom het zonnepark worden 5 meter breed met een ecologisch ingerichte oever. Door deze brede sloten hoeft er geen hek rondom het zonnepark. Op de oevers aan

de oost-, west- en zuidzijde komt begroeiing (met name rietbegroeiing) die het zicht op de panelen beperkt. Aan de oostzijde komt daarnaast over de gehele lengte een 10 meter brede strook van kruidenrijk grasland.

- In de zuidoostelijke hoek van het zonnepark komt een fauna-akker van 1,6 hectare groot. Hier staan dus geen zonnepanelen.
- Tussen de meeste rijen zonnepanelen blijft 2 meter vrije ruimte. In deze tussenruimte groeit een mengsel van kruiden en grassen. Doordat er eveneens ruimte zit tussen de afzonderlijke zonnepanelen, bereiken zonlicht en regenwater ook de bodem onder de panelen waardoor hier tevens kruiden en grassen groeien.
In de zuidelijke 25 procent van het plangebied, naast de fauna-akker, is de ruimte tussen de rijen zonnepanelen groter. Vanaf de zuidrand is over een lengte van 136 meter de ruimte tussen de rijen 5 meter. Daarop volgt over een lengte van 104 meter een ruimte tussen de rijen van 3,5 meter. De fauna-akker en deze grotere tussenruimtes zijn met bedoeld om ruimte te geven aan akkervogels.
- Van de noordelijke zijde (Pastorieweg) van het zonnepark tot aan de fauna-akker loopt een strook van 20 meter breed zonder zonnepanelen. Hier groeien akkerbloemen. Deze strook ligt boven een drukleiding waardoor hier geen zonnepanelen mogen staan.
- Door dit plan staan op 42 procent van het plangebied van circa 38 hectare groot geen zonnepanelen.
- Er wordt een beheerplan gemaakt om al deze elementen te beheren. Dit zorgt ervoor dat het eruit komt te zien zoals is bedoeld en dat er geen wildgroei ontstaat.

Hieronder (zie volgende pagina) staat een plattegrond van het zonnepark met daarop aangegeven bovenstaande maatregelen. Voor meer details verwijzen we naar het landschappelijk inrichtingsplan in de bijlage.

Een tijdelijk zonnepark met aandacht voor behoud van bodemkwaliteit

Het zonnepark wordt tijdelijk aangelegd. De initiatiefnemers vragen van de gemeente een tijdelijke vergunning voor 30 jaar. Dit wordt een vergunning waarmee tijdelijk wordt afgeweken van het bestemmingsplan. Het plangebied blijft dus agrarische grond en kan na de exploitatieperiode weer als zodanig worden gebruikt. Dit is ook nadrukkelijk het plan van de familie Ten Have. In het landschappelijk inrichtingsplan wordt hiermee ook rekening gehouden door onder andere te kiezen voor een zuidopstelling met voldoende ruimte tussen de rijen panelen en de panelen onderling. Zonlicht en regenwater blijven zo de bodem bereiken, ook onder de zonnepanelen, waardoor de grond levend blijft en later weer voor landbouw te gebruiken.

De initiatiefnemers zeggen toe het zonnepark na de exploitatieperiode weer op te ruimen. Dit is ook vastgelegd in de volgende afspraken met de grondeigenaren (cursieve tekst):

Na exploitatie van het zonnepark wordt het plangebied in oorspronkelijke staat hersteld. Met de grondeigenaren is afgesproken dat de exploitanten van het zonnepark zorg dragen voor het herstel van het plangebied, zodat agrarische bewerking weer mogelijk is, zoals dat op dit moment ook plaatsvindt. Voor de demontage, opruiming, herstel en nazorgwerkzaamheden wordt tijdens de exploitatie in de OPEX (het totaal van terugkerende exploitatiekosten) een buffer opgebouwd, zodat aan het eind van de exploitatie van het zonnepark de middelen zijn opgebouwd om dit te bekostigen. Met de grondeigenaren zijn de exploitanten onderstaande overeengekomen met betrekking tot een borgstelling voor de verwijdering van de zonninstallatie(s). Dit ligt vast in de gesloten opstalovereenkomst.

- *Gebruikers zullen in het vijftiende bedrijfsjaar offertes opvragen van de sloopkosten;*
- *Gebruikers zullen in het vijftiende bedrijfsjaar offertes opvragen van de restwaarde van de zonne-installatie(s);*
- *Indien blijkt dat de sloopkosten hoger uitvallen dan de restwaarde, zal voor dat deel dat de sloopkosten hoger zijn dan de restwaarde een reservering worden opgebouwd;*
- *In jaar zestien tot en met twintig zal een reservering worden opgebouwd tot de hoogte van het verschil tussen deze sloopkosten en de restwaarde door jaarlijks 1/5 deel hiervan te storten;*
- *De stortingen zullen door gebruikers worden voldaan op een derdenrekening bij een notaris;*
- *De depotakte zal dusdanig worden opgesteld dat beide partijen een voorwaardelijke vordering hebben. De vordering van gebruikers komt onmiddellijk te vervallen bij haar faillissement, vanaf dat moment zijn grondeigenaren volledig gerechtigd tot gemeld depot;*
- *Indien gebruikers hun verwijderingsverplichting niet nakomen, komt de reservering aan grondeigenaren toe;*
- *Indien gebruikers hun verwijderingsverplichting wel nakomen, komt de reservering aan gebruikers toe;*
- *Indien gebruikers de zonne-installatie(s) vervangt door nieuwe, komt een eventueel opgebouwde reservering aan gebruikers toe. In dat geval zal eenzelfde regeling gelden voor de nieuwe zonne-installatie(s);*
- *Gekweekte rentes komen toe aan degene aan wie de reservering wordt betaald;*
- *Bij vervanging van de zonne-installatie(s) zullen de bedrijfsjaren in dit artikel opnieuw worden vastgesteld middels overleg met Grondeigenaren.*

Gebruikers zorgen dat de materialen van de zonne-installaties conform daarvoor geldende regelgeving en daarmee zorgvuldig worden verwijderd en gerecycled.

Het bestaande landschap respecteren

Zonnepark Noordbroek heeft zeer beperkt effect op het landschap en respecteert het bestaande landschap. Dat blijkt onder andere uit de volgende onderdelen van het plan:

- Bestaande kavelstructuren, sloten en andere structuren in het landschap worden niet aangepast of veranderd.
- Het zonnepark gaat niet ten koste van beschermde dorpsgezichten. Zichtlijnen blijven behouden. Vanaf het plangebied blijft bijvoorbeeld het zicht op het dorp Noordbroek behouden.
- Met de dichtstbijzijnde woning op 680 meter afstand en alle andere woningen op (veel) grotere afstand, zijn negatieve effecten op woningen door het zonnepark uitgesloten. Lichtschittering (ook door de landschappelijke inpassing) en geluid zijn niet merkbaar bij woningen in de omgeving en karakteristieke woningen worden op geen enkele manier aangetast door het zonnepark. De woonkwaliteit in het gebied lijdt dus geenszins onder de komst van Zonnepark Noordbroek.
- Het zonnepark past bij de schaal van het landschap, het gaat op in het landschap. Zie daarvoor de visualisaties in het vorige hoofdstuk.
- Er wordt gekozen voor één opstelling: zuidgericht, met alle panelen identiek aan elkaar in vormgeving en afmeting.
- Door het verbreden van bestaande sloten is een harde afscheiding in de vorm van een hek niet nodig wat de aansluiting van het zonnepark op de omgeving nog verder verbetert.

Bijlagen

- Landschappelijk inrichtingsplan
- Quick scan flora en fauna
- Samenwerkingsovereenkomst Bronnen VanOns - Pure Energie
- Samenwerkingsovereenkomst Bronnen VanOns – Duurzaam Menterwolde U.A.
- Inhoudelijke reactie Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels 4 juli 2021
- Gespreksverslag Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels 2 september 2021
- Gespreksverslag Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels 18 oktober 2021
- Gespreksverslag Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels 4 november 2021
- Mailwisseling met Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels 20 oktober - 24 november 2021
- Uitnodiging van 6 december 2021 aan werkgroep voor bijeenkomst
- Uitnodiging van 16 december 2021 aan DAR en NMF voor informatieavond
- Persbericht van 16 december 2021 over informatieavond en samenvatting van landschappelijk inrichtingsplan